

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

**Osnutek proračunskega načrta
sektorja država
2025**

Oktober 2024

KAZALO

1	UVOD.....	3
2	PREGLED FISKALNIH ZAVEZ	4
3	EKONOMSKI IZGLEDI IN PRIČAKOVANJA.....	6
4	PRORAČUNSKE PROJEKCIJE.....	13
5	NAČRT ZA OKREVANJE IN ODPORNOST.....	22
6	STRUKTURNE SPREMEMBE	23
	PRILOGA	27

1 UVOD

Leto 2024 je z vidika javnofinančnih pravil prehodno leto. Konec aprila je stopila v veljavo prenovljena zakonodaja EU na področju upravljanja ekonomskih in fiskalnih politik v obliki paketa treh dokumentov; dveh uredb in ene direktive¹. Prenovljena pravila EU predvidevajo, da države pripravijo srednjeročni fiskalno-strukturni načrt (v nadaljnjem besedilu: SFSN) za obdobje štirih let, ki bo v tem obdobju določal fiksne fiskalne cilje glede rasti t. i. očiščenih odhodkov².

V SFSN je v obdobju 2025-2028 določena povprečna rast očiščenih odhodkov v višini 4,5 %, ki bo zagotovila ustrezen fiskalni napor, kot ga zahteva Uredba 2024/1263 (podrobnejša razlaga v SFSN). To bo zagotovilo ohranjanje primanjkljaja sektorja država pod referenčno mejo 3 % bruto domačega proizvoda (v nadaljnjem besedilu: BDP) in vzdržnost javnega dolga, saj se bo dolg (brez nadaljnjih/dodatnih ukrepov) tudi po koncu prilagoditvenega obdobja zniževal oziroma ohranjal pod referenčno mejo 60 % BDP.

V sklopu prenovljenih fiskalnih pravil Osnutki proračunskih načrtov služijo kot ključni dokumenti pri letnem spremljanju skladnosti z rastjo očiščenih odhodkov. Načrtovani odhodki v Osnutkih proračunskih načrtov ne smejo presežati rasti očiščenih odhodkov, določene v SFSN, lahko pa so nižji. Tako kot doslej bodo Osnutki proračunskih načrtov vsebovali podroben opis izvajanja strategije fiskalne politike v naslednjem letu, in predstavili konkretne odhodkovne in prihodkovne ukrepe, ki bodo zagotavljali skladnost s fiskalnimi cilji glede rasti očiščenih odhodkov. Medtem ko so SFSN politični in strateški dokumenti, Osnutki proračunskih načrtov ohranjajo bolj izvršilno oziroma operativno naravo.

Vlada običajno sprejme proračunske dokumente do konca septembra tekočega leta in jih posreduje v proces sprejemanja v državni zbor. Proračuni (državni proračun je največja enota na centralni ravni, ki služi kot orodje za izvajanje ekonomske in fiskalne politike) so sprejeti v državnem zboru do konca leta. Tudi v letošnjem letu je vlada sprejela proračunske dokumente za leti 2025 in 2026 konec septembra ter se hkrati seznanila z osnutkom SFSN, ki je služil kot osnova za posvetovanje z relevantnimi deležniki. Vlada je dokončno sprejela SFSN, hkrati z Osnutkom proračunskega načrta 2025, 10. oktobra 2024.

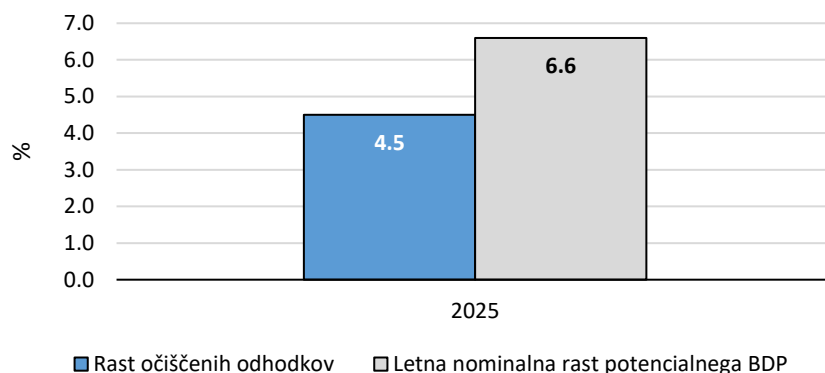
¹ [Uredba - 2024/1263 - SL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#); [Uredba - EU - 2024/1264 - SL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#); [Direktiva - 2024/1265 - SL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

² V Republiki Sloveniji za odhodke sektorja država uporabljamo izraz izdatki (2.člen ZFisP).

2 PREGLED FISKALNIH ZAVEZ

V skladu s SFSN 2025-2028 bo srednjeročno vzdržnost javnega dolga in ohranjanje javnofinančnega primanjkljaja pod referenčno vrednostjo 3 % BDP zagotovila 6,2-odstotna rast očiščenih odhodkov v letu 2024, in 4,5-odstotna rast očiščenih odhodkov v letu 2025. Rast očiščenih odhodkov bo v prihodnjem letu zaostajala za rastjo nominalnega potencialnega BDP za 2,1 o.t. (Slika 1).

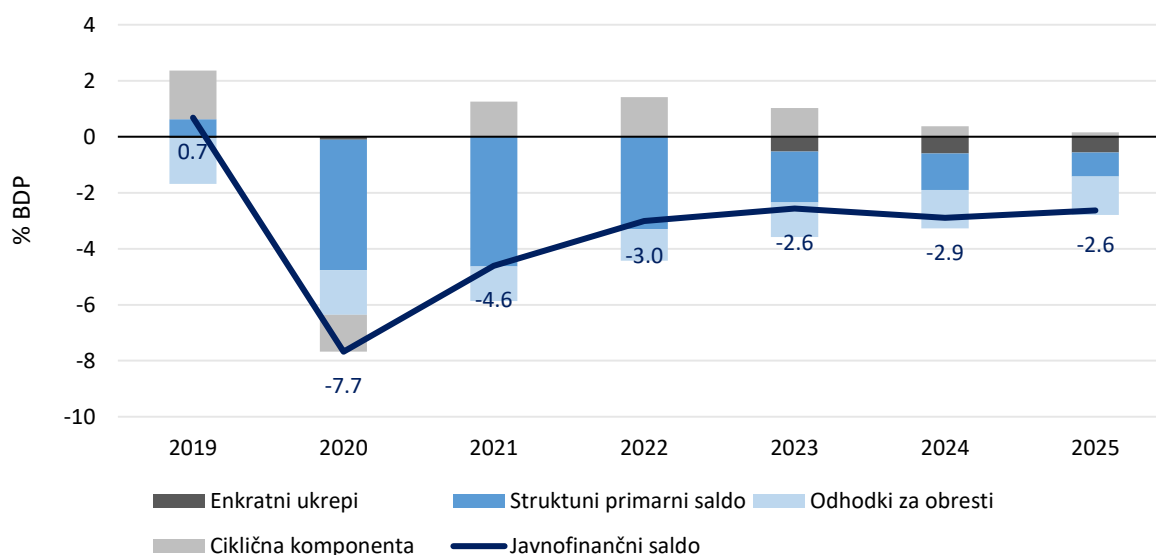
Slika 1: Rast očiščenih odhodkov in rast nominalnega potencialnega BDP (v %)

Vir: Ministrstvo za finance.

To bo zagotovilo znižanje javnofinančnega primanjkljaja z 2,9 % BDP v tem letu na 2,6 % BDP v letu 2025, k čemur bo najbolj prispevalo znižanje strukturnega salda za 0,5 odstotne točke (v nadaljevanju: o.t.) potencialnega BDP, predvsem kot posledica diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov in izteka energetskih ukrepov. V letu 2025 bodo na javnofinančno sliko vplivale določene strukturne spremembe, predvidene v SFSN. Na javnofinančni saldo bo tudi v letu 2025 pomembno vplivala načrtovana vrednost enkratnih ukrepov, povezanih s poplavami. Po drugi strani se bo pozitiven prispevek ciklične komponente v prihodnjem letu znižal (Slika 2).

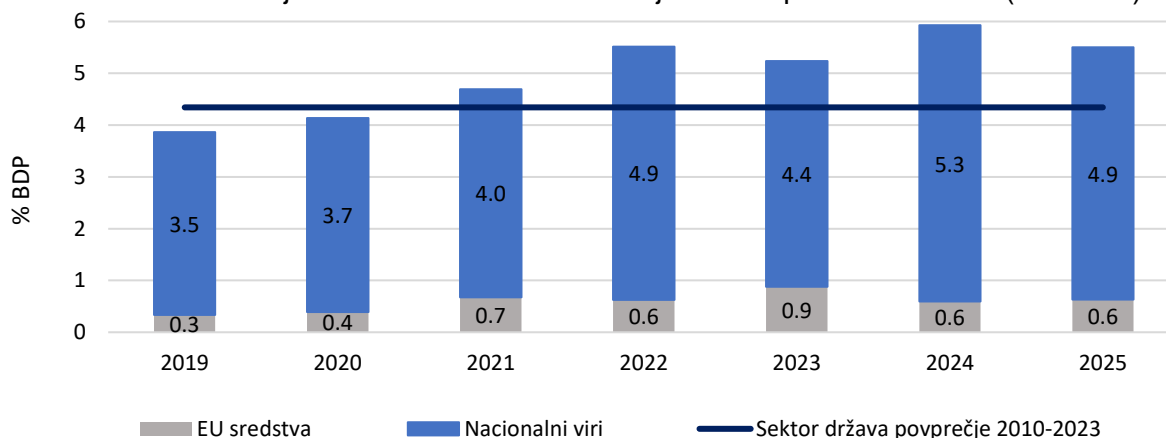
Slika 2: Gibanje salda sektorja država in njegovih komponent (v % BDP)

Vir: Ministrstvo za finance.

Delež investicij sektorja država v BDP se bo ohranjal na visokih ravneh in v tem ter prihodnjem letu presejel svoje 2010-2023 povprečje za 1,6 oziroma 1,2 o.t. BDP (Slika 3). Na visoki ravni se bodo ohranjale tudi investicije, financirane iz nacionalnih virov, ki bodo v letu 2024 predstavljale 5,3 % BDP in v letu 2025 4,9 % BDP. Delež investicij sektorja država, financiranih z EU, sredstvi pa bo v tem in prihodnjem letu znašal 0,6 % BDP (Slika 3).

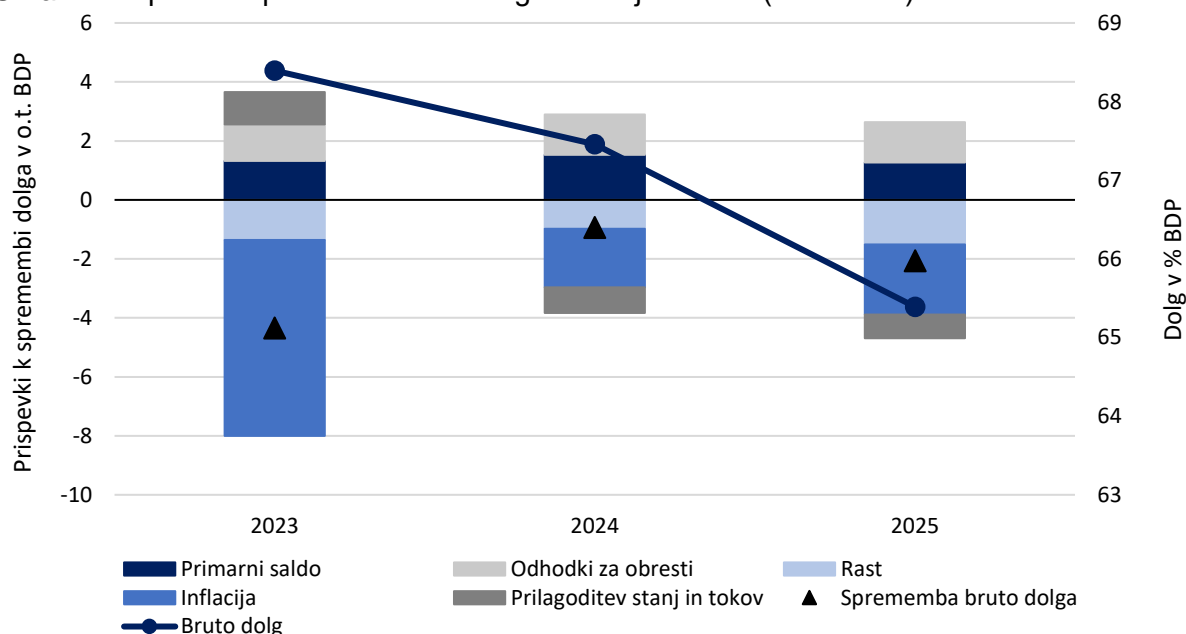
Slika 3: Bruto investicije v osnovna sredstva sektorja država po virih sredstev (v % BDP)

Vir: SURS; Ministrstvo za finance.

Bruto dolg sektorja država se bo v letu 2024 predvidoma znižal za 0,9 o.t. BDP, na 67,5 % BDP, v prihodnjem letu pa za 2,1 o.t. BDP, na 65,4 % BDP. K znižanju razmerja med dolgom in BDP bodo v obeh letih vplivali predvsem inflacija, solidna gospodarska rast in načrtovana prilagoditev stanj in tokov. V prihodnjem letu bo na gibanje dolga ugodno vplivalo tudi znižanje primarnega primanjkljaja. Odhodki za obresti se bodo ohranjali pod dolgoročnim povprečjem (Slika 4).

Slika 4: Prispevki k spremembi bruto dolga sektorja država (v o.t. BDP)

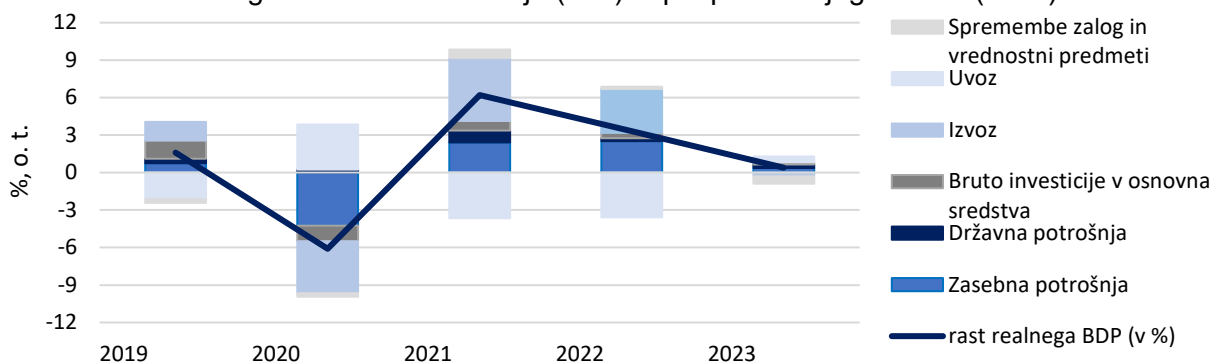

Vir: SURS, Ministrstvo za finance.

3 EKONOMSKI IZGLEDI IN PRIČAKOVANJA

Rast gospodarske aktivnosti v evroobmočju se je lani znižala na 0,4 %, s 3,3 % leta 2022. Največji prispevek k rasti obsega BDP evrskega območja je imela 0,7-odstotna rast zasebne potrošnje (0,4 o.t.). Državna potrošnja, ki se je realno povečala za 1,2 % je k rasti realnega BDP evroobmočja prispevala 0,3 odstotne točke, bruto investicije v osnovna sredstva pa so narasle za 0,9 % in k rasti prispevale 0,2 odstotne točke. Ker se je lani uvoz realno zmanjšal bolj (0,9 %) od izvoza (0,5 %), je bil prispevek salda menjave s tujino v evrskem območju rahlo pozitiven. Spremembe zalog in vrednostni predmeti so po drugi strani znižali rast obsega BDP za 0,6 o.t. (Slika 5). Za evrsko območje Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (v nadaljevanju: UMAR) na podlagi napovedi tujih institucij predpostavlja 0,8-odstotno gospodarsko rast v 2024, ki naj bi se v letu 2025 okrepila na 1,3 %.

Slika 5: Rast realnega BDP v evroobmočju (v %) in prispevki k njegovi rasti (v o.t.)

Vir: Eurostat.

Slovenija je lani zabeležila bistveno višjo gospodarsko rast kot povprečje evroobmočja. Realni BDP Slovenije se je povečal za 2,1 % (2,7 % leta 2022). Lani so gospodarsko rast v Sloveniji napajale predvsem bruto investicije v osnovna sredstva, ki so se realno povečale za 3,9 % in k rasti slovenskega BDP prispevale 0,9 o.t. Državna potrošnja se je realno povečala za 2,4 % in k rasti realnega BDP prispevala 0,5 o.t., zasebna potrošnja pa je stagnirala in k rasti prispevala 0,1 o.t. Ker se je lani uvoz realno zmanjšal bolj (2,0 %) kot izvoz (4,5 %), je bil prispevek salda menjave s tujino pozitiven (2,3 o.t.) – Slika 6.

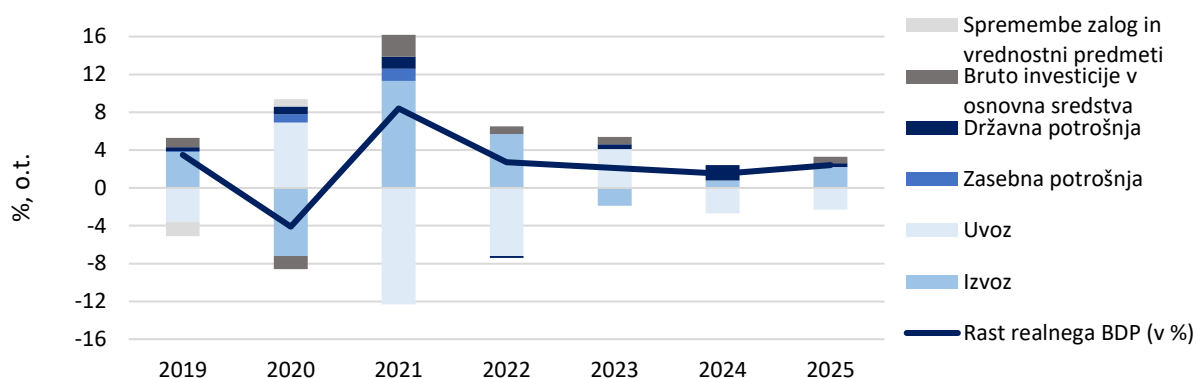
UMAR v Jesenski napovedi gospodarskih gibanj 2024 za leto 2024 predvideva 1,5-odstotno gospodarsko rast. Umiritev rasti v letošnjem letu izhaja iz predvidene stagnacije investicij, kot posledica šibkejše investicijske dejavnosti v gradbenem sektorju in šibkega okrevanja tujega povpraševanja. Rast zasebne potrošnje, ki se bo predvidoma okrepila na 1,6 %, bo podprta z visoko zaposlenostjo, nadaljnjo rastjo plač, nižjo inflacijo in večjim optimizmom potrošnikov. Letošnja okrepitev rasti državne potrošnje na 8,5 % pa je predvsem posledica preoblikovanja prostovoljnega dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja v obvezni zdravstveni prispevek, ki je odslej javni vir financiranja zdravstvenih storitev³. Poleg tega bosta na odhodke države za blago in storitve tudi letos vplivala obnova po lanskih poplavah in rast zaposlenosti v sektorju država, ki bo nekoliko višja kot lani. Rast uvoza (3,5 %) naj bi ob visoki rasti domače potrošnje, vključno z zalogami, precej presegala rast izvoza (0,9 %), zato bo prispevek salda menjave s tujino k povečanju obsega BDP predvidoma letos negativen (-1,9 o.t.).

V letu 2025 UMAR pričakuje 2,4-odstotno gospodarsko rast, h kateri naj bi največ prispevala rast zasebne potrošnje (1,3 o.t.). Ta se bo ob okrepljeni realni rasti dohodkov predvidoma povečala za 2,5 %. V 2025 se ob predpostavljenem povečanju gospodarske aktivnosti v mednarodnem okolju pričakuje nadaljnjo rast investicij predelovalnih dejavnosti, visoka pa naj bi bila tudi investicijska aktivnost države v povezavi s protipoplavno zaščito in obnovo ter tudi v povezavi z investicijami v okviru porabe sredstev iz Načrta za okrevanje in odpornost.

³ Doslej zasebni odhodki tako postajajo javni, večinoma v okviru kategorij državne potrošnje.

Skupne investicije v osnovna sredstva naj bi se tako povečale za 3,5 % in k rasti obsega BDP prispevale 0,7 o.t. Z nekoliko višjo rastjo tujega povpraševanja se v 2025 pričakuje tudi okrepitev izvoza (2,7 %), ker pa naj bi se tudi v prihodnjem letu uvoz povečal nekoliko bolj kot izvoz (3,0 %), bo prispevek salda menjave k gospodarski rasti predvidoma rahlo negativen (-0,1 o.t.). Na predvideno zmernejšo rast državne potrošnje (1,7 %), bo v letu 2025 vplivala nadaljnja rast zaposlenosti, rast odhodkov za zdravstvo ter postopna vzpostavitev sistema dolgotrajne oskrbe.

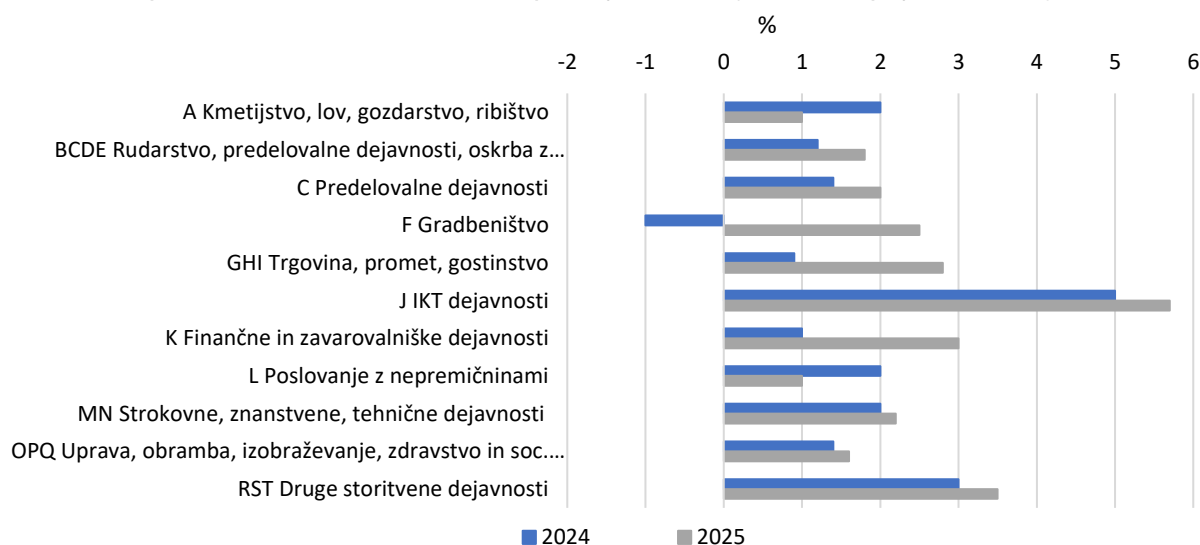
Slika 6: Rast realnega BDP Slovenije (v %) in prispevkov k njegovi rasti (v o.t.) v obdobju 2019-2025

Vir: UMAR Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2024.

UMAR napoveduje, da bo v letu 2024 realna stopnja rasti dodane vrednosti v polovici dejavnosti višja kot v letu 2023; in sicer v Kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo, v Predelovalnih dejavnostih, ter v večini storitvenih dejavnosti (Finančne in zavarovalniške dejavnosti, Poslovanje z nepremičninami, Uprava, obramba, izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo in v Drugih storitvenih dejavnostih). Dodana vrednost se bo letos realno gledano najbolj povečala v IKT dejavnostih (za 5 %). Po drugi strani naj bi se dodana vrednost letos realno gledano skrčila v Gradbeništvu (za 1 %). V prihodnjem letu UMAR napoveduje nadaljnjo pospešitev realne rasti dodane vrednosti v večini dejavnosti, ob čemer se ponovno pričakuje najvišja rast v IKT dejavnosti (5,7 %) – Slika7.

Slika 7: Napoved rasti dodane vrednosti po dejavnostih (realne stopnje rasti v %)

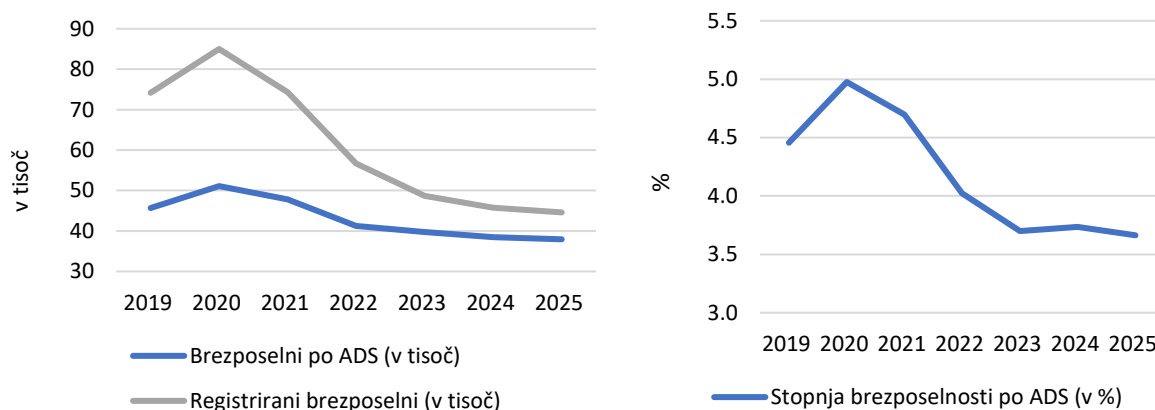

Vir: UMAR Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2024.

Za leto 2024 UMAR pričakuje skromno rast zaposlenosti in zmanjševanje brezposelnosti. Rast zaposlenosti se bo predvidoma znižala na 0,5 % (z 1,6 % v letu 2023), število registriranih

brezposelnih pa naj bi v povprečju leta padlo z okoli 49 tisoč v 2023 na okoli 46 tisoč (Slika 8 levo). Stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili naj bi se ohranila na ravni 3,7 % (Slika 8 desno). V prihodnjih dveh letih UMAR ne pričakuje bistvenega povečanja zaposlenosti, kljub predvideni višji gospodarski rasti, predvsem zaradi omejitev na strani ponudbe delovne sile in tudi že dosežene visoke ravni zaposlenosti. Pomanjkanje delovne sile bodo sicer nekoliko omilili nekateri ukrepi za lažje zaposlovanje in pridobivanje tuje delovne sile, zaradi česar UMAR predvideva, da bo rast še naprej izhajala predvsem iz zaposlovanja tujih državljanov. Rast zaposlenosti naj bi v letu 2025 znašala 0,6 %, stopnja brezposelnosti pa 3,7 %.

Slika 8: Dinamika števila brezposelnih (v tisoč) – levo in stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili (ADS) v % aktivnih – desno

Vir: UMAR Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2024.

Nominalna rast plač se je v prvi polovici 2024 umirila in bo v povprečju leta predvidoma znašala 6,2 % (9,7 % v 2023). Na plače v zasebnem sektorju bo še naprej vplivalo pomanjkanje delovne sile, težnje zaposlenih po ohranjanju realnega dohodka in dvig minimalne plače, vendar se bo ob umirjanju gospodarske aktivnosti in nižji inflaciji, stopnja nominalne rasti povprečne bruto plače v zasebnem sektorju letos znižala na 7,1 % (z 9,4 % lani). Na rast plač v javnem sektorju pa bo letos vplival predvsem dogovor o letošnji delni uskladitvi vrednosti plačnih razredov plačne lestvice z rastjo cen življenjskih potrebščin, tako da se bo rast povprečne bruto plače v javnem sektorju v primerjavi z lanskim letom več kot prepolovila (na 4,4 %). Zaradi predvidene uveljavitve reforme plačnega sistema v javnem sektorju naj bi se rast plač v javnem sektorju v prihodnjem letu okrepila na 7,1 %, v letu 2026 pa bo v skladu s predvideno dinamiko uveljavitve reforme nižja (5,2 %). V zasebnem sektorju se bo rast plač do leta 2026 gibala okrog 6 %. S tem se bodo ohranjali pritiski na že lani precej poslabšan stroškovno konkurenčni položaj slovenskih podjetij.

Kot navaja Banka Slovenije⁴, so nefinančne družbe v letu 2023 dodatno izboljšale kazalnike zadolženosti in se še naprej uvrščajo med najmanj zadolžene v evroobmočju. Dolžniške obveznosti v % BDP so bile ob koncu leta 2023 za 8,4 o.t. nižje kot leto prej, oziroma najnižje v zadnjih dvajsetih letih, finančni vzvod pa se je zmanjšal na 82,3 %. Tudi finančni položaj gospodinjstev je v letu 2023 ostal stabilen. Nominalni povprečni ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva je nadaljeval z robustno rastjo, ob znižanju inflacije pa se je pospešila tudi rast realnega razpoložljivega dohodka. Ob upočasnitvi rasti izdatkov gospodinjstev za končno potrošnjo se je letna stopnja varčevanja gospodinjstev lani ponovno nekoliko zvišala (na 15 %) – Slika 9.

⁴ Banka Slovenije (2024). Poročilo o finančni stabilnosti, maj 2024. Dostopno na: <https://www.bsi.si/publikacije/porocilo-o-financi-stabilnosti>.

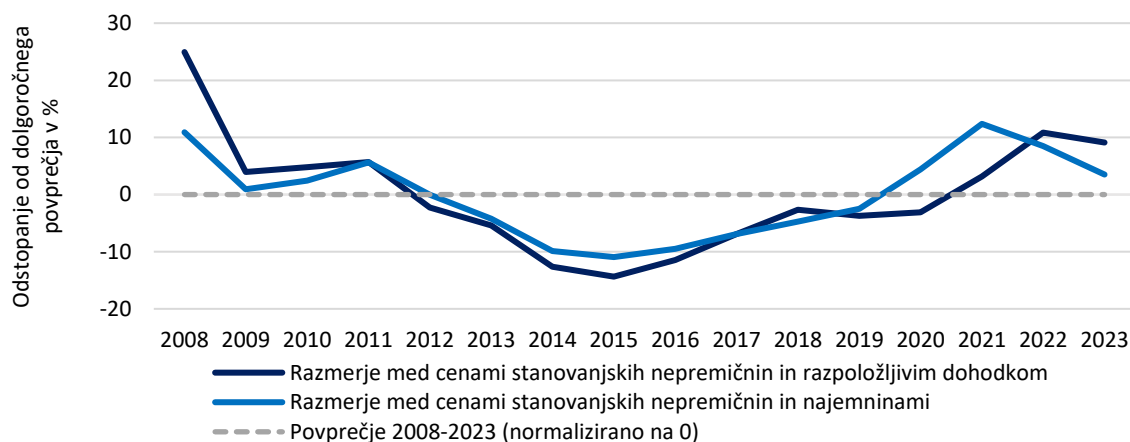
Slika 9: Nominalni in realni povprečni ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva⁵ (levo) in povprečna letna stopnja bruto varčevanja gospodinjstev⁶ (desno)

Vir: SURS, izračun Ministrstva za finance.

Precenjenost stanovanjskih nepremičnin se je v lanskem letu zmanjšala. Odmik razmerja med razpoložljivim dohodkom in cenami stanovanjskih nepremičnin od svojega dolgoročnega povprečja (2008-2023) se je v letu 2023 znižal na 9,1 % (z 10,8 % v letu 2022), razmerje med cenami nepremičnin in najemnin pa na 3,5 % (z 8,5 % v letu 2022) – Slika 10.

Slika 10: Razmerje med cenami stanovanjskih nepremičnin in razpoložljivim dohodkom ter razmerje med cenami stanovanjskih nepremičnin in najemninami, % odmik od povprečja 2008-2023

Opomba: Pozitiven odklon kazalnika od dolgoročnega povprečja (0) prikazuje precenjenost, negativen pa podcenjenost cen stanovanjskih nepremičnin.

Vir: SURS; izračun Ministrstva za finance.

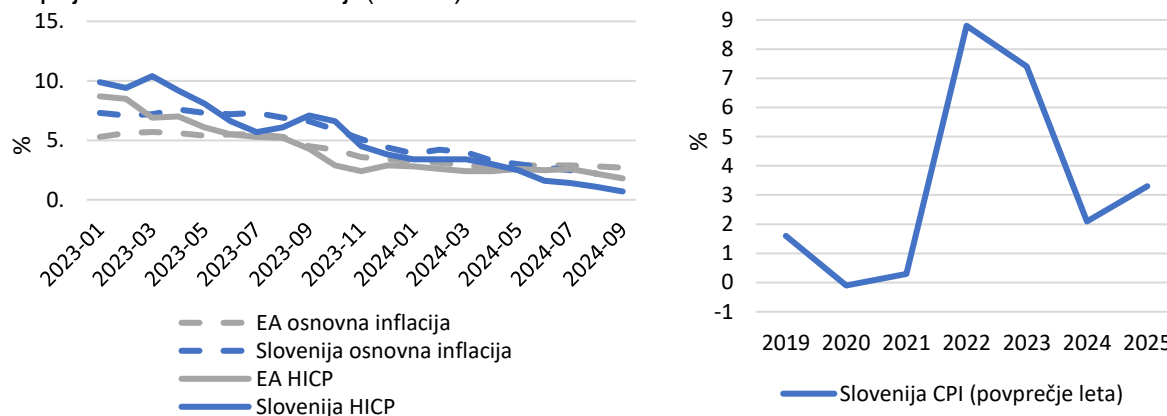
UMAR pričakuje, da se bo povprečna inflacija (CPI) letos znižala z lanskih 7,4 % na 2,1 %. Medletna rast cen življenjskih potrebščin se je s 3,3 % januarja 2024 znižala na 0,9 % avgusta 2024 (1,1 % merjeno s HICP), in 0,6 % septembra (0,7 % HICP), ko je bila tudi za več kot odstotno točko nižja od povprečja evroobmočja. Na zniževanje medletne inflacije je

⁵ Ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva realno gledano je deflaciran s povprečno letno stopnjo CPI.

⁶ Povprečna letna stopnja bruto varčevanja gospodinjstev predstavlja povprečje kvartalnih stopnje, izračunane kot razmerje med bruto varčevanjem gospodinjstev in NPISG ter bruto razpoložljivim dohodkom popravljenim za spremembo pokojninskih pravic ter bruto varčevanjem gospodinjstev in NPISG.

pomembno vplivalo umirjanje cen na trgih surovin in rasti gospodarske aktivnosti ob zaostrenih pogojih zadolževanja. V primerjavi z začetkom leta 2024 se je znižal prispevek večine skupin k inflaciji. Po drugi strani se letos nadaljuje rast cen storitev (avgusta je znašala 4,1 %), ki sicer tudi največ prispeva k inflaciji. Posledično se osnovna inflacija (merjena brez upoštevanja cen hrane in energentov) kljub zniževanju (s 3,9 % januarja 2024 na 2,0 % avgusta 2024) ohranja nad skupno inflacijo. V letu 2025 UMAR pričakuje ponovno povišanje inflacije na 3,3 %.

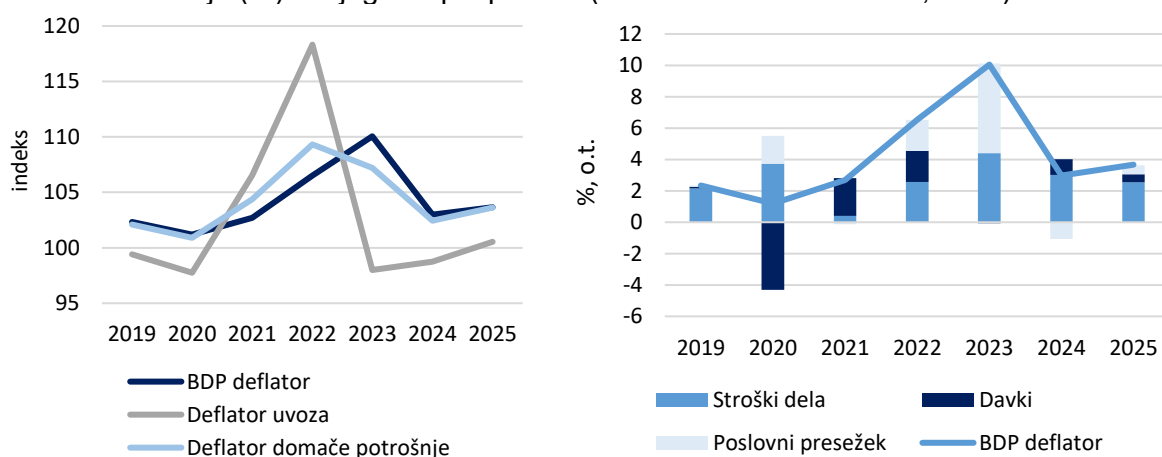
Slika 11: Medletna stopnja rasti HICP v evroobmočju in Sloveniji (levo) ter povprečna letna stopnja rasti CPI v Sloveniji (desno)

Vir: Eurostat; UMAR Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2024.

Po tem ko je znižanje inflacije v lanskem letu v Sloveniji izhajalo predvsem iz znižanja tujih cenovnih pritiskov (deflator uvoza se je znižal z 118,3 v letu 2022 na 98,0 v letu 2023), se bodo letos znižali tudi domači cenovni pritiski – Slika 12 levo. K letošnjem znižanju BDP deflatorja za 7,1 o.t. bo najbolj prispeval (negativen) prispevek bruto poslovnega presežka na enoto proizvoda – Slika 12 desno. V primerjavi s prejšnjim letom se bo skrčil tudi (sicer pozitiven) prispevek rasti stroškov dela na enoto proizvoda. Po drugi strani se bo prispevek davkov na enoto proizvoda letos okrepil. V letu 2025 se pričakuje rahlo povišanje BDP deflatorja (za 0,7 o.t.), k čemer bo prispeval ponovno pozitiven prispevek bruto poslovnega presežka. Prispevka rasti stroškov dela in davkov pa se bosta v prihodnjih dveh letih zniževala.

Slika 12: Rast BDP deflatorja, deflatorja uvoza in domače potrošnje (indeks) – levo ter rast BDP deflatorja (%) in njegovih prispevkov (izraženih v realnem BDP, v o.t.) – desno

Vir: UMAR Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2024; izračun Ministrstva za finance.

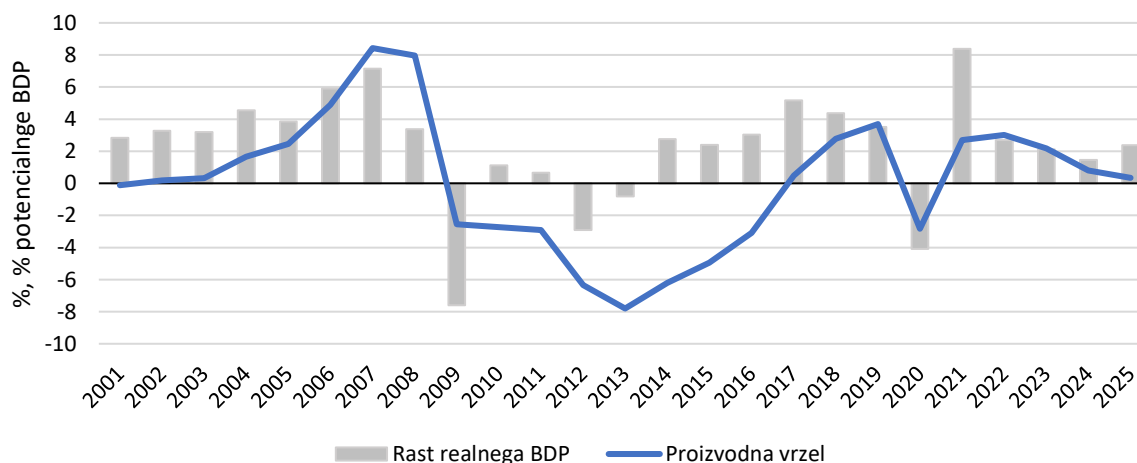
Tveganja za uresničitev napovedi Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2024 se navezujejo na nižjo gospodarsko rast in počasnejše umirjanje inflacije v glavnih trgovinskih partnericah Slovenije, kot posledica poslabšanja stroškovne konkurenčnosti evroobmočja, povečanja trgovinskih konfliktov ter zaostrovanja geopolitičnih razmer. V domačem okolju negotovost,

povezana z uresničitvijo napovedi gospodarske rasti, izhaja iz vplivov poslabšane konkurenčnosti na izvozni sektor slovenskega gospodarstva, zmogljivostjo izvajanja načrtovanih državnih investicij, tempom izvajanja poplavlne obnove ter črpanjem sredstev EU.

POLOŽAJ V CIKLU IN POTENCIALNA RAST

Po ocenah Ministrstva za finance na podlagi Jesenske napovedi gospodarskih gibanj UMAR 2024 je slovensko gospodarstvo doseglo ciklični vrh v letu 2022, ko je proizvodna vrzel znašala 3,0 % potencialnega BDP (Slika 13). Po znižanju na 2,2 % v letu 2023 se bo proizvodna vrzel zaradi letošnje upočasnitve realne gospodarske rasti predvidoma več kot prepolovila (na 0,8 %), v letu 2025 pa nadaljnjo zapirala (na 0,3 %). Tako se bo slovensko gospodarstvo v letošnjem in naslednjem letu nahajalo v območju normalnega obdobja poslovnega cikla, ki ga Evropska komisija definira kot obdobje, v katerem ocena proizvodne vrzeli znaša med -1,5 in 1,5 % potencialnega BDP (Evropska komisija, 2019)⁷.

Slika 13: Rast realnega BDP (v %) in proizvodna vrzel (v % potencialnega BDP)

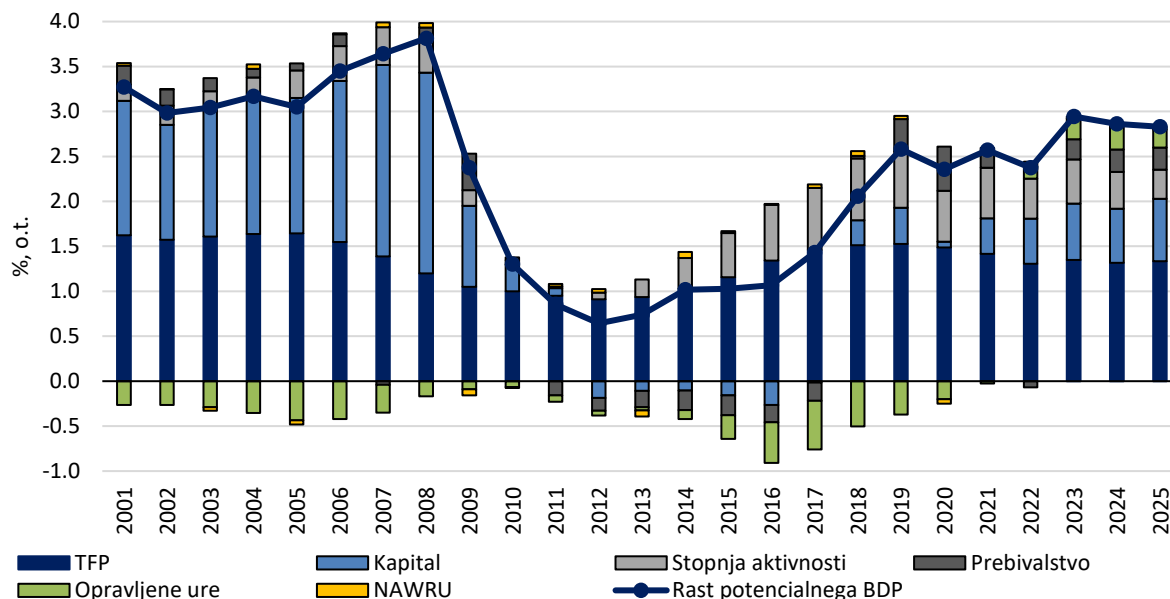
Vir: Izračuni Ministrstva za finance na podlagi UMAR Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2024.

Rast ponudbenega potenciala (Slika 14) je v letu 2023 in 2024 dosegla 2,9 %, v letu 2025 pa se bo predvidoma nekoliko znižala na 2,8 %, a ostala nad svojim dolgoročnim povprečjem (okrog 2,4 %). K rasti potencialnega BDP Slovenije bo še naprej največ prispeval tehnični napredek (1,3 o.t. v letu 2024 in 2025, kar je tudi blizu svojega dolgoročnega povprečja). Prispevek dela se bo znižal z 1,0 o.t. v letu 2024 na 0,8 o.t. v letu 2025 zaradi nižjega prispevka stopnje aktivnosti (za okrog 0,1 o.t.) in nižjega prispevka opravljenih ur (za okrog 0,1 o.t.). Po drugi strani pa se bo proti koncu napovednega obdobja prispevek kapitala k potencialni rasti nekoliko okrepil (z 0,6 o.t. v 2023 na 0,7 o.t. v 2025⁸).

⁷ Evropska komisija (2019). Vade Mecum on Stability and Growth Pact: 2019 Edition. Institutional Paper 101. April. European Commission. Razpoložljivo na: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/ip101_en.pdf.

⁸ Slednje je sicer višje od povprečnega prispevka kapitala v obdobju 2009 do 2019, kjer je znašal 0,1 o.t., pri čemer pa je pred finančno krizo v obdobju 2000 do 2008 znašal 1,7 o.t.

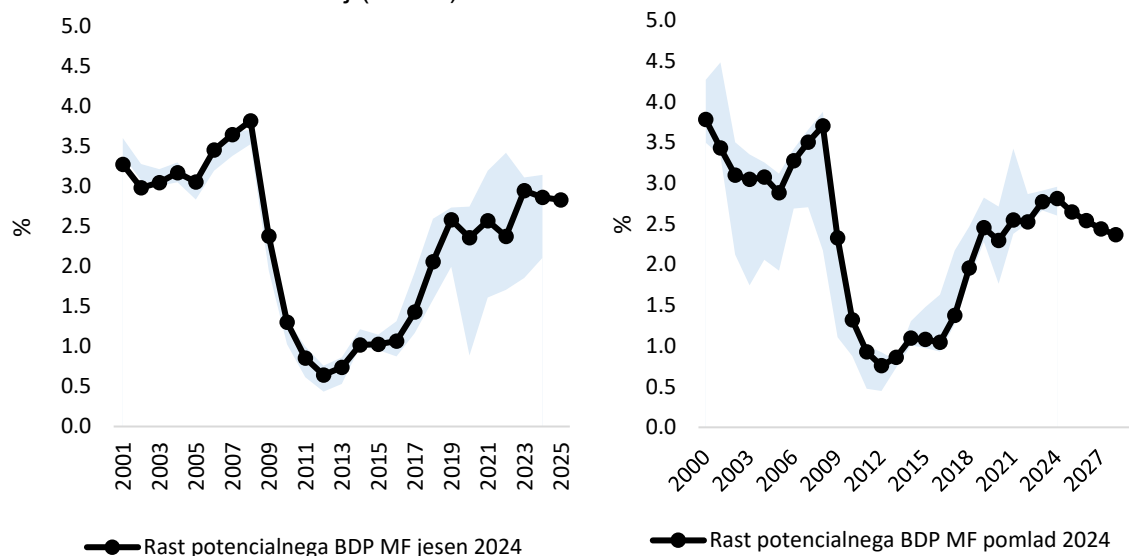
Slika 14: Rast potencialnega BDP (v %) ter prispevki k potencialni rasti (v o.t.)

Vir: Izračuni Ministrstva za finance na podlagi UMAR Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2024.

Ocene potencialne rasti so sicer precej negotove. Močno so namreč občutljive na vhodne (makroekonomske) podatke in predpostavljene strukturne parametre. Kot je razvidno iz Slike 15 (levo) so ocene potencialne rasti Ministrstva za finance skozi čas variirale. Prav tako so ocene potencialne rasti občutljive tudi na uporabljeno metodologijo izračuna potencialnega proizvoda, zaradi česar so si tudi ocene mednarodnih inštitucij različne⁹ (Slika 15, desno).

Slika 15: Razpon ocen potencialnih rasti Ministrstva za finance na podlagi UMAR Jesenske napovedi 2024 in preteklih UMAR napovedi (levo) ter ocene potencialnih rasti Ministrstva za finance na podlagi UMAR Pomladanske napovedi 2024 in razpon pomladanskih ocen različnih makroekonomskih inštitucij (desno)

Vir: Ocene Ministrstva za finance na podlagi UMAR Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2024 in na podlagi preteklih UMAR napovedi; IMF World Economic Outlook April 2024; OECD Economic Outlook No. 115 (Maj 2024); Pomladanska napoved 2024 Evropske komisije.

⁹ Ocene Ministrstva za finance, UMAR in Evropske komisije so pripravljene na podlagi iste metodologije (EUCAM), ki se razlikuje od metodologij IMF in OECD.

4 PRORAČUNSKÉ PROJEKCIJE

Primanjkljaj sektorja država je v letu 2023 znašal 2,6 % BDP, kar je 0,4 o.t. BDP nižje, kot je znašal leta 2022 (3,0 % BDP). Ministrstvo za finance ocenjuje, da bo primanjkljaj letos znašal 2,9 % BDP (upoštevajoč vpliv po-poplavne obnove in napovedno črpanje sredstev EU s strani ministerstev) in se v letu 2025 znižal na 2,6 % BDP. Fiskalna politika bo v letu 2025 skladna s SFSN in usmerjena v postopno konsolidacijo, ob hkratnem zagotavljanju visokih ravni investicij sektorja država.

Zniževanje primanjkljaja bodo v prvem letu SFSN omogočili iztek ukrepov energetske druginje in diskrecijski ukrepi na strani prihodkov. V letu 2025 bodo na javnofinančno sliko vplivale le določene strukturne spremembe, predvidene v SFSN, med njimi reforma plačnega sistema, reforma dolgotrajne oskrbe in davčne spremembe. Po drugi strani se bodo javnofinančni učinki pokojninske reforme predvidoma začeli odražati v letu 2026.

Za večjo kakovost javnih financ (Specifično priporočilo Sveta za Slovenijo 2024 - CSR 1) se je ustanovila Služba za notranji nadzor javnih financ na Ministrstvu za finance, ki je pričela naslavljalati pomanjkljivosti obstoječega sistema notranjega nadzora javnih financ in s tem povečala učinkovitost javnih odhodkov (ukrepi spremljanja učinkovitosti investicij). Pripravili se bodo predlogi sistemskih rešitev na področju notranjega nadzora javnih financ, ki bodo podpirale zakonitost, namenskost, učinkovitost in gospodarnost porabe javnih sredstev. Osnovni cilj službe je krepitev obstoječih in vzpostavitev dodatnih mehanizmov notranjih kontrol v podporo ustreznemu načrtovanju in izvajanju projektov ter spremljanju učinkov projektov, financiranih s proračunskimi sredstvi, s poudarkom na integriteti, odgovornosti, uporabi digitalnih tehnologij in transparentnosti.

Prioritetni ukrepi bodo na področju zdravstva, zelenega prehoda, znanja, raziskav, inovacij, spodbud za konkurenčnost in stanovanjske politike. Obsežna sredstva bodo še naprej namenjena ukrepom za sanacijo območij, prizadetih ob poplavih v letu 2023 in obrambi ter zaščiti (varnost).

PRIHODKI SEKTORJA DRŽAVA

Ugodne razmere na trgu dela in rast zasebne potrošnje se bodo še naprej odražale v rasti prihodkov sektorja država v letih 2024 in 2025, k rasti pa bodo pripomogli tudi diskrecijski ukrepi na strani prihodkov (Tabela 1). Prihodki sektorja država bodo v letu 2024 znašali 30,2 milijarde evrov, kar je za 7,6 % ali dobre 2,1 milijarde evrov več kot v letu 2023. Rast prihodkov se bo v letu 2025 nekoliko umirila, na 5,7 %. K rasti bodo v tem in prihodnjem letu največ prispevali višji prihodki od davkov, kar je med drugim posledica Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev – ZORZFS ter tudi višjih predvidenih dobičkov gospodarskih družb, in ugodna gibanja socialnih prispevkov.

V letu 2024 bodo na strani davčnih prihodkov imeli največji prispevek k rasti višji prihodki od davkov na dohodke in premoženje, ki se bodo povečali za 11,3 % ali okoli 570 milijonov evrov. Prihodki od dohodnine se bodo v 2024 povečali za 343 milijonov evrov ali 10,6 %, prihodki iz naslova davka na dohodke pravnih oseb pa bodo višji za 220 milijonov evrov ali 14,6 %, predvsem na račun višje davčne stopnje. Rast prihodkov od davkov na proizvodnjo in uvoz bo znašala 5,6 % ali 464 milijonov evrov. K tej rasti bodo največ prispevali višji prihodki od davka na dodano vrednost (za 244 milijonov evrov ali 4,7 %), tudi na račun zakonskih sprememb. Prihodki iz naslova trošarin se bodo v letu 2024 nominalno zmanjšali za slabih 20 milijonov evrov ali 1,1 %, predvsem na račun nižjih prihodkov od trošarin na mineralna olja in plin, višji pa bodo na račun trošarin na tobak in alkohol. Prihodki od drugih davkov na proizvodnjo bodo višji za dobrih 160 milijonov evrov ali 21,1 %, v največji meri zaradi prihodkov davka na bilančno vsoto bank, katerega prihodki bodo v državni proračun sicer prvič vplačani v letu

2025, obračunsko pa se bodo nanašali na leto 2024. Prihodki iz naslova socialnih prispevkov bodo v letu 2024 višji za dobre 1,3 milijarde evrov ali 13,2 %, kar je predvsem posledica uvedbe obveznega zdravstvenega prispevka s 1. 1. 2024, ki se praviloma uskladi enkrat letno; prva uskladitev se načrtuje v letu 2025, in sicer 1. marca z rastjo povprečne bruto plače preteklega leta po podatkih SURS na podlagi 48. člena ZZVZZ-T. Med ostalimi prihodkovnimi kategorijami bodo v letu 2024 opazno rasli prihodki od lastnine, predvsem na račun razdeljenih dobičkov gospodarskih družb, ki se bodo v največji meri povečali na račun vplačil dobička Slovenskega državnega holdinga v proračun. Prihodki iz naslova kapitalskih transferjev bodo nižji za dobrih 240 milijonov evrov ali 38,7 %, predvsem kot posledica visoke osnove v letu 2023 zaradi zaključka EU finančne perspektive 2014-2020.

V letu 2025 bodo prihodki od dohodnine višji za 157 milijonov evrov ali 4,4 %, prihodki od davka na dohodke pravnih oseb pa za 166 milijonov evrov ali 9,6 %. Prihodki od davkov na proizvodnjo in uvoz bodo višji za 330 milijonov evrov ali 3,8 %, rast prihodkov od davka na dodano vrednost pa bo znašala 4,5 % ali 241 milijonov evrov. Prihodki od trošarin se bodo povečali za 4,1 % ali 67 milijonov evrov, predvsem na račun trošarin na mineralna olja in plin. Rast prihodkov od socialnih prispevkov bo znašala 1.060 milijonov evrov ali 9,2 %, kar bo še vedno posledica visoke zaposlenosti, predvsem pa uvedbe novega prispevka za dolgotrajno oskrbo s 1. 7. 2025, ki bo prihodke od socialnih prispevkov povečal za dodatnih 257 milijonov evrov. Med ostalimi prihodkovnimi kategorijami se bodo v letu 2025 opazno povečali prihodki od kapitalskih transferjev, in sicer za 446 milijonov evrov ali 116,7 %. Rast bo povezana predvsem z višjimi prihodki iz naslova sredstev EU iz perspektive 2021-2027 ter prihodki iz naslova povratnih sredstev sklada za okrevanje in odpornost in sredstev Repower. Prihodki od lastnine se bodo v letu 2025 znižali za dobrih 260 milijonov evrov ali 26,0 %, tako na račun nižjih prihodkov od obresti, kot tudi nekoliko nižjih prihodkov od razdeljenih dobičkov gospodarskih družb (raven ostaja visoka, skladno z napovedjo SDH).

Tabela 1: Prihodki sektorja država¹⁰

	Prihodki	ESA koda	2023	2023	2024	2025
			Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
1	Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	8,3	12,9	13,0	12,8
2	Tekoči davki	D.5	5,0	7,9	8,4	8,4
3	Prispevki za socialno varnost	D.61	10,2	15,9	17,2	17,7
4	Drugi tekoči davki	(P.11+P.12+P.131) + D.39 + D.4 + D.7	4,0	6,2	5,9	5,0
5	Davki na kapital	D.91	0,0	0,0	0,0	0,0
6	Drugi kapitalski prihodki	D.92+D.99	0,6	1,0	0,6	1,2
7	Skupni prihodki (= 1+2+3+4+5+6)	TR	28,1	43,9	45,2	45,1
8	Od tega: prerazporeditve EU (prehodno nezaračunani prihodki, ne denarna sredstva)	D.7EU+D.9EU	0,8	1,3	1,1	1,1
9	Skupni prihodki, razen prerazporeditev EU (= 7-8)		27,2	42,6	44,1	44,0
10	p.m. Ukrepi na strani prihodkov (prirastki, brez ukrepov, ki jih financira EU)		0,1	0,3	1,0	0,3
11	p.m. Enkratni prihodki, vključeni v projekcije (ravni, brez ukrepov, ki jih financira EU)					

Vir: SURS; Ministrstvo za finance.

¹⁰ Priročnik za pripravo projekcij prihodkov sektorja država (2019) opisuje postopke in metode, ki jih Ministrstvo za finance uporablja pri proračunskem načrtovanju. Dostopno na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MF/ekonomska-in-fiskalna-politika/Blagajne-JF/Prirocnik-za-napovedovanje-prihodkov-2019.pdf>.

DISKRECIJSKI UKREPI NA STRANI PRIHODKOV

Diskrecijski ukrepi na strani prihodkov za leta 2023, 2024 in 2025 so na področju zagotavljanja sredstev za obnovo po poplavah, davčnih sprememb in spremembe zakonodaje.

Zaradi po-poplavne sanacije je vlada sprejela vrsto ukrepov za odpravo posledic v Zakonu o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (Uradni list RS, št. 131/23):

- začasno zvišanje davka od dohodkov pravnih oseb za tri odstotne točke z 19 na 22 odstotkov (za leta od 2024 do vključno 2028; učinek zvišanja davčne stopnje za leto 2024 se bo poznal že v akontacijah davka med letom 2024, v letu 2025 pa bodo, kot običajno, po potrebi izvedeni poračuni);
- začasni davek na bilančno vsoto bank in hranilnic (uveden za koledarska leta od 2024 do vključno 2028 - to pomeni, da bodo prihodki iz tega naslova prvič nakazani v državni proračun leta 2025 - za koledarsko leto 2024);
- začasna uporaba čistega in bilančnega dobička Slovenskega državnega holdinga.

Za te namene je bil v letu 2024 ustanovljen tudi proračunski sklad za obnovo Slovenije (SOS sklad). Do konca leta bo na sklad SOS skupno izločenih slabih 290 milijonov evrov, v letu 2025 pa predvidoma 342 milijonov evrov.

Za obnovo po avgustovskih poplavah je Slovenija iz solidarnostnega sklada EU konec leta 2023 prejela 100 milijonov evrov, v letih 2024 in 2025 je kot prihodek v proračun načrtovanih 328 milijonov evrov.

Za leto 2024 je bil sprejet ukrep ne uskladitve dohodninske lestvice in olajšav, kar je imelo pozitiven učinek na javne finance, v letu 2025 se predvideva ponovna indeksacija (Specifično priporočilo Sveta za Slovenijo 2024 – naslavljanje razbremenitve dela).

S sprejetim Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah (Uradni list RS, št. 38/24) se zaradi dviga trošarin za tobak v letu 2024 ocenjuje dodaten priliv 20 milijonov evrov. V novem paketu davčnih sprememb, ki jih je sprejela vlada avgusta 2024, se na področju davka na dodano vrednost zvišuje stopnja (z 9,5 % na 22 %) obdavčitve sladkih pijač (z dodanim sladkorjem) in energijskih pijač. Ocenjuje se, da bo zaradi tega ukrepa dodatnih 20 milijonov evrov prihodkov na letni ravni.

V drugi polovici leta 2025 bo uveden prispevek za dolgotrajno oskrbo, ki bo zagotavljal vire za dolgotrajno oskrbo. V letu 2025 bo po oceni znašal priliv 250 milijonov evrov, v naslednjih letih se bodo prilivi povečali, saj bodo veljali celo leto. Zaradi uvedbe prispevka se ocenjuje izpad prihodkov iz naslova dohodnine v višini 30 milijonov evrov v 2025.

V letu 2023 je novela Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 158/22) pripomogla h krepitvi in izboljšanju javnofinančne slike in odpravljanju finančnih posledic prejšnjih sprememb zakona o dohodnini na javnofinančne prihodke (postopen dvig splošne olajšave). Učinka negativnih finančnih posledic v letu 2024 ni več.

V letu 2022 je vlada sprejela tudi vrsto ukrepov za blaženje posledic druginje na strani prihodkov, ki pa so se v letu 2023 in 2024 postopoma odpravili zaradi splošnega umirjanja inflacijskih pritiskov.

Višina okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida se je v septembru 2024 povečala s sedanjih 17,3 evra na 30,85 evra, zaradi česar se v letu 2025 ocenjuje dodaten priliv okoli 110 milijonov evrov.

V Tabeli 2 je prikazan vpliv diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov za leta 2023, 2024 in 2025. Skupen učinek naštetih diskrecijskih ukrepov je ocenjen na 1,0 % BDP v letu 2024 in na 0,3 % BDP v letu 2025.

Tabela 2: Ocenjeni učinek diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov¹¹

	Naslov/opis ukrepa	Enkratni	Odhodki / prihodki		2023	2024	2025
				ESA koda	% BDP	% BDP	% BDP
1	Sprejeta novela ZDoh-2AA, ki odpravlja finančne posledice zaradi zviševanja splošne olajšave v letih 2023, 2024 in 2025.	Ne	Prihodki	D.51	0,2	0,1	0,0
2	Postopna odprava ukrepov za blaženje druginja (znižanj trošarin energijskim produktom na goriva, kurilno olje, zemeljski plin, znižanje davek na dodano vrednost za določene energente iz 22% na 9,5%, znižanje CO2 dajatev).	Ne	Prihodki	D.21	0,1	0,2	0,0
3	Dvig davka na dohodek pravnih oseb za 3 o.t. (64. člen ZORZFS) za obdobje 2024 – 2028 (namenski prihodek sklada za obnovo).	Ne	Prihodki	D.51	/	0,3	0,0
4	Davek na bilančno vsoto bank in hranilnic (78. člen ZORZFS) za obdobje 2024 – 2028 (namenski prihodek sklada za obnovo).	Ne	Prihodki	D.29	/	0,1	0,0
5	Ne usklajevanje dohodninske lestvice in olajšav v letu 2024 (77. člen ZIPRS2425).	Ne	Prihodki	D.51	/	0,2	-0,2
6	Dvig cene za enoto obremenitve okolja z emisijo ogljikovega dioksida s sedanjih 17,3 eura na 30,85 eura (2328. Sklep o višini okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida).	Ne	Prihodki	D.29	/	/	0,2
7	Prispevek za dolgotrajno oskrbo.	Ne	Prihodki	D.61	/	/	0,4
Z	SKUPAJ				0,3	1,0*	0,3

*Opomba: Učinek prenosa dopolnilnega v obvezno zdravstveno zavarovanje je na skupne prihodke sektorja država nevtralen.

Vir: izračuni Ministrstva za finance skladno s klasifikacijo diskrecijskih ukrepov v Evropska komisija (2015). Report on public finances in EMU - 2015. Institutional Paper 014. in v Evropska komisija (2016). Report on public finances in EMU - 2016. Institutional Paper 045.

¹¹ Ocene vpliva sprememb na področju dohodninske zakonodaje so pripravljene na podlagi mikrosimulacijskega modela, ob upoštevanju vseh zavezancev za dohodnino v posameznem letu, kar omogoča upoštevanje vseh osebnih olajšav in drugih ugodnosti, ki jih imajo zavezanci. Za ocenjevanje učinkov na področju preostalih sprememb davčne zakonodaje se uporablja modele, ki prav tako slonijo na individualnih podatkih, ob tem se prejeti podatki s strani Finančne uprave ustrezno prilagodijo, upoštevajoč posamezne makroekonomske kazalce.

ODHODKI SEKTORJA DRŽAVA

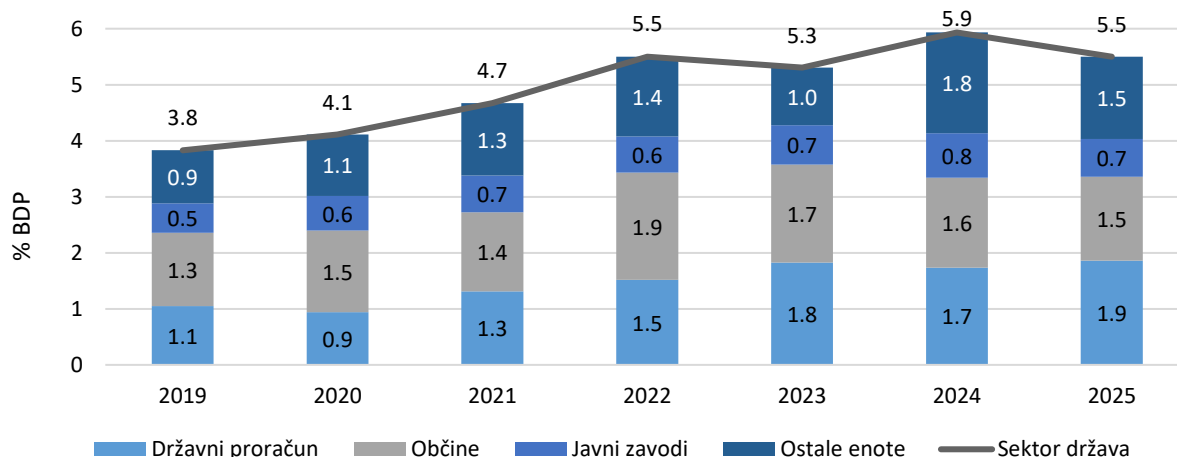
Odhodki sektorja država bodo v letu 2024 znašali 32,2 milijarde evrov, kar je 8,2 % več kot v letu 2023. V letu 2025 se bo rast odhodkov upočasnila in zaostala za rastjo prihodkov.

Investicije

V letu 2024 bo rast odhodkov v največji meri posledica visoke ravni investicij sektorja država, ki se bodo povečale za 620 milijonov evrov ali 18,4 %, predvsem zaradi investicij v prometno infrastrukturo, področje zdravstva in varnosti. Bruto investicije v osnovna sredstva sektorja država bodo v letu 2024 predstavljale predvidoma 5,9 % BDP (Slika 16).

V letu 2025 bodo rast investicij sektorja država poganjale predvsem investicije v zeleni prehod, ki bodo obsegale okoli 1,1 % BDP, ob čemer bodo največji delež predstavljale investicije v prometno infrastrukturo (železnice), v del električna omrežja ter investicije v trajnostno mobilnost. Trajnostna mobilnost zajema ureditev kolesarske infrastrukture, multimodalnih vozlišč in izboljšanje infrastrukture javnega prometa. Visoka vlaganja se bodo nadaljevala tudi na področju zdravstva, stanovanjske politike, izobraževanja in športa ter varnosti. Znatno obseg bo namenjen tudi investicijam za obnovo in razvoj po lanskih poplavih, ki ga med drugim izvajajo tudi občine. Poleg državnega proračuna in občin bodo obsežne investicije izvajale tudi ostale enote (gospodarske družbe kot so Slovenske železnice, 2 TDK ipd.). Celotne investicije sektorja država bodo v letu 2025 znašale 5,5 % BDP, pri čemer bodo investicije državnega proračuna predstavljale okoli 34 %, oziroma 1,9 % BDP, investicije občin pa okoli 27 %, oziroma 1,5 % BDP. Slabih 40 % investicij sektorja država, oziroma 2,2 % BDP, bodo predstavljale investicije ostalih enot sektorja država (javni zavodi, gospodarske družbe, in druge enote sektorja država) ter drugi popravki skladni z metodologijo ESA2010 (Slika 16).

Slika 16: Bruto investicije v osnovna sredstva sektorja država, po podsektorjih (v % BDP)

Vir: Ministrstvo za finance.

Sredstva za zaposlene

Sredstva za zaposlene se bodo v letu 2024 povišala za 5,7 %, tudi kot posledica uskladitve plač javnih uslužbencev v juniju 2024 z 80 % inflacije preteklega leta (kar predstavlja uskladitev v višini dobrih 3 %). V letu 2025 je ocenjena rast sredstev za zaposlene v višini 6,9 %, kar bo v največji meri posledica predvidene uveljavitve reforme plačnega sistema v javnem sektorju, ki bo začela veljati z januarjem leta 2025 in se bo v celoti uveljavila v obdobju 4 let (več v poglavju 7). Reforma bo v obdobju v povprečju na leto zvišala sredstva za zaposlene za okoli 0,5 % BDP. Kljub zvišanju odhodkov v začetnih letih bo nov sistem dolgoročno prispeval k počasnejši rasti mase plač v javnem sektorju v primerjavi z dosedanjo dinamiko.

Subvencije

Odhodki za subvencije se bodo po eksponentni rasti v letu 2020 zaradi epidemije COVID-19 in visokih ravneh do leta 2023, h katerim so prispevali odhodki, ki jih je država namenila gospodarstvu v okviru energetske krize in druginje, v letu 2024 zmanjšali za okoli 17 %. V letu 2025 se bodo odhodki za subvencije znižali za dodatnih 12 %, kar je posledica ukinitve večine ukrepov vezanih na druginjo in energetske krizo. Največji delež k odhodkom za subvencije bodo v letu 2025 prispevale subvencije s področja zelenega prehoda, javne železniške infrastrukture, kulture, znanosti in zaposlovanja ter nadomestil dobaviteljem električne energije kot enega zadnjih veljavnih ukrepov države, vezanih na energetske krizo.

Socialna nadomestila

Rast odhodkov za socialna nadomestila bo v letu 2024 znašala 8,3 % ali 930 milijonov evrov. V tem bo rast socialnih transferjev v denarju znašala dobrih 420 milijonov evrov ali 4,4 %, v največji meri zaradi rekordno visoke uskladitve pokojnin, ki je v letošnjem letu znašala 8,8 %. Na rast pokojnin pa vpliva tudi Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradnem listu RS, št. 133/2023, v nadaljevanju ZPIZ-2N), ki je v veljavo stopil 1. januarja 2024. Novela zakona ZPIZ-2N spreminja izračun oz. zvišuje pokojninske osnove pri prejemnikih invalidskih nadomestil, ter vpeljuje institut zagotovljene vdovske pokojnine; slednje ima vpliv na ocenjeno 16 % rast omenjenih pokojnin v letu 2024. Odhodki za socialne transferje v naravi bodo v letu 2024 višji za dobrih 500 milijonov evrov ali 34,2 %, predvsem zaradi višjih odhodkov za zdravila in tekočih plačil drugim izvajalcem javnih služb. V letu 2025 se bodo odhodki za socialna nadomestila povečali za 6,9 %. Rasli bodo predvsem socialni transferji v denarju, na račun uskladitve pokojnin z inflacijo in rastjo plač (4,6 %), ter 1,5-odstotne rasti števila uživalcev. Rast odhodkov bo tudi posledica nadaljnega uveljavljanja pravic iz naslova Zakona o dolgotrajni oskrbi. V letu 2025 se načrtuje postopno uvajanje dodatnih storitev dolgotrajne oskrbe, ki jih predvideva zakon. Na obseg izvajanja storitev dolgotrajne oskrbe in s tem na dejansko raven odhodkov pa bodo vplivali tudi izzivi, povezani s pomanjkanjem kadra. Rast socialnih transferjev v naravi bo v letu 2025 ostala na podobni ravni kot letos.

Obresti

Odhodki za obresti sektorja država se bodo v letu 2024 povečali za 15,8 % na 920 milijonov evrov predvsem kot posledica višanja stroškov novega zadolževanja. V letu 2025 se bodo odhodki za obresti povišali še za 5,5 % in tako znašali slabih 970 milijonov evrov.

Tabela 3: Odhodki sektorja država

			2023	2023	2024	2025
	Odhodki	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
12	Sredstva za zaposlene	D.1	7,2	11,2	11,3	11,4
13	Vmesna potrošnja	P.2	4,2	6,5	6,8	6,9
14	Odhodki za obresti	D.41	0,8	1,2	1,4	1,4
15	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	D.62	9,7	15,2	15,2	15,4
16	Socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev	D.632	1,5	2,3	3,0	2,8
17	Subvencije	D.3	1,3	2,0	1,6	1,3
18	Drugi tekoči odhodki	D.29+(D.4-D.41)+ D.5 + D.7 + D.8	1,3	2,1	2,2	2,0
19	Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	3,3	5,2	5,9	5,5
20	<i>Od tega: nacionalno financirane javne naložbe</i>		2,8	4,4	5,3	4,9
21	Kapitalski transferji	D.9	0,4	0,6	0,8	0,8
22	Druge naložbe v osnovna sredstva	P.52+P.53+NP	0,1	0,1	0,0	0,1
23	Skupni odhodki (= 12+13+14+15+16+17+18+19+21+22)	TE	29,7	46,5	48,1	47,7
24	Od tega: odhodki, ki se financirajo s prerazporeditvami EU (= 8)	D.7EU+D.9EU	0,8	1,3	1,1	1,1
25	Nacionalno financirani odhodki (23-24)		28,9	45,2	47,0	46,6
26	p.m. Nacionalno sofinanciranje programov, ki jih financira Unija		0,2	0,2	0,2	0,2
27	p.m. Ciklična komponenta denarnih nadomestil za brezposelnost		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
28	p.m. Enkratni odhodki, vključeni v projekcije (ravni, brez ukrepov, ki jih financira EU)		0,3	0,5	0,6	0,6
29	Nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki (z ukrepi na strani prihodkov) (= 25-26-27-28-14)		27,7	43,3	44,9	44,6

Vir: SURS; Ministrstvo za finance.

ENKRATNI ODHODKI

V skladu z Zakonom o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev je bilo za obnovo po poplavih v obdobju od septembra 2023 do začetka septembra 2024 iz državnega proračuna izplačanih skupno 856,4 milijona evrov, od tega v letu 2023 588,1 milijona evrov oziroma 0,9 % BDP, v letu 2024 pa 268,3 milijona evrov oz. 0,4 % BDP. V letu 2023 je bil največji del izplačil namenjen za investicijske odhodke in transferom občinam (zajemajo tudi predplačila).

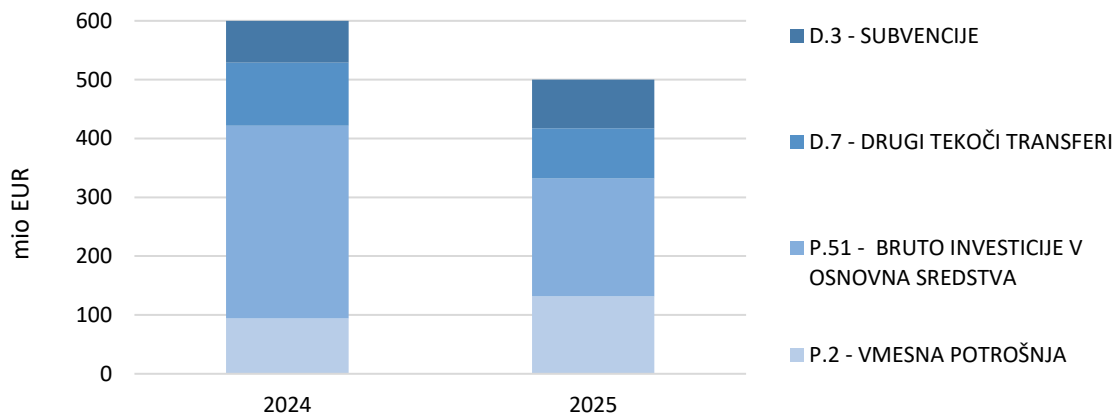
Septembra 2024 so bili sprejeti dodatni ukrepi za pospešitev poplavne obnove v Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (Uradni list RS, št. 81/2024), ki:

- podaljšujejo veljavnost poroštvene sheme za kredite, najete za obnovo doma in za nadomestitev doma, do vključno 31. decembra 2026;
- podaljšujejo ročnost kreditov na največ 25 let, s čimer se bo zmanjšala letna kreditna obveznost kreditorejmalcev, zgornjo mejo glavnice kredita pa zvišuje na 200.000 evrov;
- širijo nabor možnih kreditorejmalcev tudi na ožje družinske člane lastnika poškodovanega objekta, ki imajo poleg lastnika nepremičnine na poškodovani nepremičnini prijavljeno stalno prebivališče oziroma lahko dokažejo, da je neposredno pred poplavami in plazovi v njej prebival skupaj s kreditorejmalcem;

- uvajajo obveznost bank, ki sodelujejo v poroštveni shemi, da namero o sodelovanju objavijo v svojih poslovalnicah in spletnih straneh ter o tem obvestijo vladno službo za obnovo po poplavih in plazovih;
- urejajo postopek nakupa kmetijskih zemljišč, ki bodo spremenjena v stavbna;
- določajo, da je za izvedbo komunalne opreme stavbnih zemljišč pristojna občina;
- določajo možnost uporabe naplavin, odvzetih iz vodotokov ob sanaciji, kot gradbenega materiala.

Vrednost ukrepov enkratnih odhodkov v letu 2023 se po obračunskem toku ocenjuje na 0,7 % BDP. V letu 2024 se načrtuje ukrepe v višini do 1 % BDP (Slika 17). Ukrepi so namenjeni za sanacijo vodotokov in cest, neposredni škodi, plačila gospodarstvu in za obnovo stanovanj, itd. Obnova je odvisna v veliki meri od izkoriščenosti zmogljivosti (gradbeništvo, kadri, itd.). V letu 2025 bo največji delež sredstev za obnovo po poplavih namenjen za investicije v obnovo poškodovane državne, občinske ali zasebne infrastrukture.

Slika 17: Načrtovan obseg sredstev za obnovo po poplavih v letu 2024 in 2025 po ESA kategorijah

Vir: Ministrstvo za finance.

UKREPI NA PODROČJU ENERGETSKE DRAGINJE

Ukrepi na področju energetske draginje se v letu 2024 postopoma opuščajo in bodo prenehali veljati v letu 2025. V letu 2024 za gospodinjstva še vedno veljajo regulirane cene energentov in ukrepi za pomoč gospodarstvu, katerih skupna vrednost obsega 0,2 % BDP. Večina sredstev je namenjena za nadomestila distributerjem energije, ki so za dobave gospodarstvom v letu 2023 uveljavljali razlike med višjimi cenami terminskih pogodb in nižjimi reguliranimi cenami elektrike in zemeljskega plina. V letu 2024 se je sicer možnost izplačil nadomestila dobaviteljem električne energije podaljšala v prvo polovico leta 2025, vendar ocenjena vrednost ukrepa znaša zgolj 0,03 % BDP. Na odhodkovni strani se tako v letu 2025 ocenjuje zmanjšanje odliva v višini 0,15 % BDP zaradi odprave energetskih ukrepov.

Fiskalni scenarij za leto 2025 ob nespremenjeni fiskalni politiki je pripravljen na podlagi jesenske makroekonomske napovedi, kjer so izločeni določeni ovrednoteni ukrepi. V letu 2025 je izločen vpliv višjih cen emisijskih kuponov (0,2 % BDP) na strani prihodkov, kot tudi reforma plačnega sistema (0,5 % BDP) na strani odhodkov. Posledično bi bil ob predpostavki nespremenjene politike javnofinančni primanjkljaj v letu 2025 nižji za 0,3 o.t. BDP (Tabela 4).

Tabela 4: Proračunske projekcije ob predpostavki nespremenjene politike

			2023	2023	2024	2025
	Prihodki	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
1	Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	8,3	12,9	13,0	12,6
2	Tekoči davki	D.5	5,0	7,9	8,4	8,4
3	Prispevki za socialno varnost	D.61	10,2	15,9	17,2	17,7
4	Drugi tekoči davki	(P.11+P.12+P.131) + D.39 + D.4 + D.7	4,0	6,2	5,9	5,0
5	Davki na kapital	D.91	0,0	0,0	0,0	0,0
6	Drugi kapitalski prihodki	D.92+D.99	0,6	1,0	0,6	1,2
7	Skupni prihodki (= 1+2+3+4+5+6)	TR	28,1	43,9	45,2	44,9
	Odhodki	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
8	Sredstva za zaposlene	D.1	7,2	11,2	11,3	10,9
9	Vmesna potrošnja	P.2	4,2	6,5	6,8	6,9
10	Odhodki za obresti	D.41	0,8	1,2	1,4	1,4
11	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	D.62	9,7	15,2	15,2	15,4
12	Socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev	D.632	1,5	2,3	3,0	2,8
13	Subvencije	D.3	1,3	2,0	1,6	1,3
14	Drugi tekoči odhodki	D.29+(D.4-D.41)+ D.5 + D.7 + D.8	1,3	2,1	2,2	2,0
15	Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	3,3	5,2	5,9	5,5
16	<i>Od tega: nacionalno financirane javne naložbe</i>		2,8	4,4	5,3	4,9
17	Kapitalski transferji	D.9	0,4	0,6	0,8	0,8
18	Druge naložbe v osnovna sredstva	P.52+P.53+NP	0,1	0,1	0,0	0,1
19	Skupni odhodki (= 12+13+14+15+16+17+18+19+21+22)	TE	29,7	46,5	48,1	47,2
	Saldi	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
20	Neto posojanje/izposojanje (= 7-23)	B.9	-1,6	-2,6	-2,9	-2,3
21	Primarni saldo (= 31+14)	B.9+D.41p	-0,8	-1,3	-1,5	-0,9

Vir: Ministrstvo za finance.

5 NAČRT ZA OKREVANJE IN ODPORNOST

Po prejemu sredstev tretjega zahtevka za plačilo, ki ga je mogoče pričakovati konec oktobra oziroma v začetku novembra, bo Slovenija zabeležila 41-odstotni priliv razpoložljivih sredstev oziroma 1,1 milijarde evrov, od tega 673 milijonov nepovratnih sredstev in 426 milijonov evrov posojil Mehanizma za okrevanje in odpornost. V letu 2025 je v spomladanskem roku predvidena oddaja četrtega zahtevka za plačilo.

Vlada Republike Slovenije bo v letu 2025 intenzivno izvajala aktivnosti za uresničitev mejnikov/ciljev petega in šestega obroka za nepovratna sredstva ter tretjega in četrtega obroka za posojila.

V ospredju ostajajo aktivnosti za izvedbo ključnih reform, opredeljenih v NOO. Vlada Republike Slovenije bo Državnemu zboru Republike Slovenije predložila predlog sprememb Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Kot odgovor na demografske trende je v pripravi sprememba Zakona o urejanju trga dela, kjer je cilj spremeniti področje nadomestil za brezposelnost z namenom povišanja stopnje zaposlenosti starejših in preprečiti predčasne odhode s trga dela. Z namenom krepitev odpornega trga dela je v pripravi shema skrajšanega delovnega časa.

Druga ključna reforma NOO je prenova sistema plač v javnem sektorju. V letu 2025 je predviden začetek veljavnosti predlaganih sprememb zakona. Na zdravstvenem področju so aktivnosti usmerjene v pripravo in začetek veljavnosti sprememb Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in začetek veljavnosti sprememb Zakona o zdravstveni dejavnosti. To bo zagotovilo kakovost, dostopnost in finančno vzdržnost zdravstvenega varstva. Spremembe bodo zagotovile zadostno financiranje in diverzifikacijo virov financiranja, prilagodile bremena in odgovornosti pri plačevanju prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje ter ohranile širok nabor pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Na področju energetske učinkovitosti v gospodarstvu bo ključno sprejetje Akcijskega načrta, s katerim bo Vlada Republike Slovenije določila nov model upravljanja za povečanje energetske učinkovitosti gospodarstva. Izvajajo se naložbe za nove proizvodne naprave za obnovljive vire energije. Izdelan bo tudi akcijski načrt ukrepov za prenovo javnih stavb, ki bo med drugimi vseboval konkretne korake pri prenovi stavb, vključno z opredelitvijo možnih virov financiranja. Izvajajo se tudi ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti, katerimi se želi povečati uporabo javnega potniškega prometa. Pospešeno potekajo tudi aktivnosti v zvezi z nadgradnjo železniške postaje Ljubljana.

Izvajajo se ukrepi za vzpostavitev okvira za trajnostno in zeleno preobrazbo gospodarstva, vključno z digitalizacijo podjetij in njihovo energetsko učinkovitostjo. Ukrepi NOO naslavlajo tudi upravljanje s človeškimi viri v javni upravi in dvig kompetenc javnih uslužbencev. Aktivnosti so trenutno predvsem usmerjene v vzpostavitev kompetenčnega centra in usposabljanje za strokovne in vodstvene delavce v šolstvu za pridobitev digitalnih kompetenc.

Naložbe za ozelenitev izobraževalne infrastrukture, med njimi v novo stavbo Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani in stavbo kampusa Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani na Vrazovem trgu, so v teku.

Nadaljujejo se tudi naložbe za digitalizacijo izobraževanja in znanosti. Na področju digitalne preobrazbe gospodarstva in javnega sektorja ter javne uprave so ukrepi usmerjeni v izobraževanje in znanost, kulturo, pravosodje. Okrepil se bo digitalni prehod na področju kmetijstva, prehrane in gozdarstva ter na področju zagotavljanja kibernetike varnosti.

6 STRUKTURNE SPREMEMBE

Spremembe pokojninskega sistema

Eden temeljnih namenov sprememb sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja je prilagoditev sistema demografskim trendom. Cilji predlagane pokojninske reforme so zagotavljanje javnofinančne vzdržnosti in vzdržnosti pokojninskega sistema, primerne ravni pokojnin ter transparentnost pokojninskega sistema. Zaradi predlaganih ukrepov v okviru pokojninske reforme so dolgoročne projekcije odhodkov za pokojnine v % BDP bistveno bolj ugodne. Simulacija kaže¹², da bi kombinacija predlaganih ukrepov v izhodiščih ohranila delež pokojnin, izražen kot odstotek BDP, na približno takšni ravni, kot je danes, v naslednjih 20 letih po sprejetju sprememb prenovljene zakonodaje.

Ukrepi na področju zdravstva

Na področju zdravstva se pripravlja sklop sprememb z namenom zagotavljanja učinkovitega, dostopnega in kakovostnega javnega zdravstva ter optimizacije procesov. Nekateri ukrepi so predvideni tudi v NOO. Med ukrepe sodijo spremembe na področju obračunskih modelov, kar bo vplivalo na racionalnejšo rabo virov. V okviru projekta zVem pa je na primer dodana možnost preverjanja, ali so bile zaračunane dejansko opravljene zdravstvene storitve. S spremembami se predvideva, da bo imel Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije močnejšo vlogo kot aktiven kupec, posledično se bo okrepila tudi nadzorna funkcija plačnika. S tem bodo sistemsko in celovito naslovljeni izzivi povezani z nepravilno oziroma previsoko obračunanimi zdravstvenimi storitvami, kar bo na dolgi rok ublažilo predvideno rast odhodkov.

Strategije razvoja zdravstvene dejavnosti na primarni ravni zdravstvenega varstva predvideva, da se bo s kakovostno in dostopnejšo obravnavo na primarni ravni znižala stopnja bolnišničnega zdravljenja, zmanjšala uporaba specialističnih storitev in znižal dotok pacientov na urgence, kar bo bistveno vplivalo na obvladovanje odhodkov za zdravstvo. V navedeni strategiji je izpostavljena tudi krepitev promocije zdravja in uvajanje stroškovno učinkovitih preventivnih programov. Zaradi pravičnejšega financiranja se bodo uvedle ločene cene za izvajalce, ki opravljajo neprekinjeno zdravstveno varstvo in za tiste, ki tega ne opravljajo. Predvideva se redefinicija mreže javne zdravstvene službe in specializacija bolnišnic, s ciljem varnejše obravnave in učinkovitejše porabe sredstev.

Izboljšani sistem upravljanja kakovosti v zdravstvu ter spremljanje napredka uresničevanja temeljnih načel kakovosti zdravstvene obravnave bo imel pozitiven učinek na uvedbo novih zdravstvenih tehnologij, zdravil, medicinskih pripomočkov, ter na dolgi rok omogočil kreiranje določenih prihrankov (iz vidika ponovnih sprejemov zaradi iste diagnoze, hitrejše okrevanje in krajše bivanje v bolnišnici, krajša bolniška odsotnost ipd.). Namen predloga zakona o digitalizaciji zdravstva je postaviti temelje za optimizacijo vzpostavitve in vzdrževanja informacijskih rešitev v zdravstvu, in sicer na način, da bo centraliziral istovrstne sisteme ter profesionaliziral IT v zdravstvu.

Pripravlja se večje število ukrepov (enotni izvedenski organ, načrt vračanja na delo, enotna delovna dokumentacija, prevetritev preventivnih pregledov delavcev, ...), s katerimi se želi omejiti rast stroškov iz naslova bolniških nadomestil, hkrati pa omogočiti zaposlenim v sodelovanju z delodajalcem čim hitrejšo in lažje vračanje na delo. Ukrepi na področju absentizma ter boljši kazalniki za zdrava leta življenja bodo prav tako zmanjšali potrebe po koriščenju zdravstvenih storitev ter s tem ublažili pritiske k rasti odhodkov za zdravstvo.

V letu 2023 je bil sprejet zakon, ki je prvič celovito in sistemsko uredil področje dolgotrajne oskrbe, tako z vidika financiranja, zagotavljanja pravic in izvajanja le-teh. Dolgotrajna oskrba

¹² Inštitut za ekonomska raziskovanja je pripravil projekcijo skupnega učinka nabora možnih ukrepov na odhodke za pokojnine.

se bo financirala iz državnega proračuna in z uvedbo novega prispevka za delodajalce, delojemalce in upokojene s 1. 7. 2025. Prva pravica do storitev dolgotrajne oskrbe je pričela veljati letos in se je nanašala na preoblikovanje družinskih pomočnikov v status oskrbovancev družinskih članov. V juliju 2025 bo uvedena e-oskrba in dolgotrajna oskrba na domu. Konec leta 2025 je določena krepitev področja dolgotrajne oskrbe v instituciji in denarni prejemek. Zaradi aktualnih razmer na trgu dela obstaja negotovost za večjo razpoložljivost kadra na področju dolgotrajne oskrbe, kar bo vplivalo na počasnejšo rast odhodkov. Sicer je bil za večjo privlačnost tega področja sprejet zakon, ki določa začasne ukrepe za izboljšanje kadrovskih in delovnih pogojev.

Davčne spremembe

Glavni namen sprejetih ukrepov na davčnem področju je ustvarjanje spodbudnega okolja za ključne zaposlene, s ciljem povečanja produktivnosti in mednarodne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Vplivi na javne finance bodo dolgoročno pozitivni, saj bodo različne spodbude oziroma ugodnosti za ključne kadre pripomogle k dvigu gospodarske rasti.

Najpomembnejši del paketa so ukrepi za naslavljanje hitrejšega zmanjševanja zaostanka za inovacijskimi voditeljicami, ki sicer predstavljajo prve korake pri oblikovanju celovitega odziva na davčnem področju. Naslavlja se tudi izzivi inovativnih zagonskih podjetij pri nagrajevanju zaposlenih in zagotavljanju ustrezne likvidnosti v začetnih fazah poslovanja.

Drugi del ukrepov se navezuje na izboljševanje mednarodne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva ter povečevanje pravičnosti davčnega sistema. V tem okviru so pomembne spremembe na področju davka na dodano vrednost, davka na dohodek pravnih oseb ter dohodnine.

Tretji sklop ukrepov je vlada sprejela z namenom pridobivanja dodatnih javnofinančnih virov in tudi z namenom naslavljanja drugih politik in ciljev (primeroma zdravstvenih). Tako se bo zvišala obdavčitev sladkih pijač (z dodanim sladkorjem) in energijskih pijač.

Plačni sistem javnega sektorja

Vlada je sprejela Zakon o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju, ki je usklajen z reprezentativni sindikati javnega sektorja. Predlog zakona je pripravljen z namenom uvedbe novega plačnega sistema v javnem sektorju in prinaša številne pomembne izboljšave, s tem pa tudi strateški premik k bolj dinamičnemu in prilagodljivemu in javnofinančno vzdržnemu sistemu, ki bo dolgoročno izboljšal delovne pogoje v javnem sektorju ter prispeval k večji učinkovitosti in motiviranosti zaposlenih. Predlog zakona ureja skupne temelje, ki bodo veljali za celoten javni sektor in določa urejanje specifik znotraj petih plačnih stebrov.

Ključni del predloga zakona je nova plačna lestvica, ki zagotavlja, da ob vstopu v nov plačni sistem in tudi v naprej, noben javni uslužbenec ne bo imel osnovne plače, ki bi bila nižja od minimalne plače. Vrednost plačnih razredov se usklajuje enkrat letno. Način prevedbe v plačne razrede po novi plačni lestvici pomeni tudi višje osnovne plače na začetku delovne kariere, kar bo stimulatивно zlasti za mlade. Prehod na novo plačno lestvico bo postopno implementiran v prihodnjih štirih letih. Višjih plač bodo najprej deležni najslabše plačani javni uslužbenci, pri tem pa noben javni uslužbenec ob vstopu v nov plačni sistem in tudi vnaprej ne bo imel osnovne plače, ki bi bila nižja od minimalne.

Predlog zakona spreminja ureditev napredovanja v višji plačni razred javnih uslužbencev. Večina javnih uslužbencev bo po novi ureditvi napredovala za en plačni razred, kar bo pomenilo za 3 odstotke višjo osnovno plačo, v veljavni ureditvi pa večina javnih uslužbencev napreduje za dva plačna razreda, kar pomeni za približno 8 odstotkov višjo osnovno plačo, kar naj bi dolgoročno prispevalo k počasnejši rasti mase plač v javnem sektorju.

Predlog zakona predvideva višji odstotek mase sredstev za delovno uspešnost. Zaradi višjega obsega sredstev, namenjenih za variabilno nagrajevanje, se bo nadrejenim omogočilo večje možnosti za nagrajevanje nadpovprečno uspešnih javnih uslužbencev.

Z namenom pridobivanja kadra za zaposlitev v javnem sektorju, kot tudi ohranjanju že zaposlenih javnih uslužbencev, pa predlog zakona omogoča tudi do 10 plačnih razredov višjo uvrstitev javnega uslužbenca ob zaposlitvi v javnem sektorju, kar pomeni za približno 30 odstotkov višjo osnovno plačo.

Produktivnost

Vlada nadaljuje s krepitvijo konkurenčnosti in dodane vrednosti slovenskega gospodarstva. V letu 2024 bo gospodarstvu namenjenih 512 milijonov evrov povratnih sredstev v obliki ugodnih posojil in različnih finančnih instrumentov za tehnološki razvoj, kapitalsko utrjevanje, likvidnost in omilitev kriznih okoliščin ter področje turizma. Povratna sredstva bodo zagotovljena s strani Slovenske izvozne in razvojne banke (SID banka), Slovenskega podjetniškega sklada (SPS) in Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport. Pomemben poudarek bo dan tudi ukrepom, ki bodo prispevali k ustvarjanju višje dodane vrednosti na osnovi domačih resursov (naravni viri in znamenitosti, znanje, surovine/materiali...) in izkoriščanju njihovih razvojnih potencialov.

Tudi na področju trga dela gredo ukrepi v smeri naslavljanja produktivnosti in konkurenčnosti. Za zagotavljanje usposobljene delovne sile in naslavljanje pomanjkanja delavcev, so v pripravi spremembe zakonodaje na področju zaposlovanja tujcev, ki bodo omogočile sezonsko delo tudi v gostinstvu in turizmu. Predvideno je lažje zaposlovanje tujcev, ki že bivajo v Sloveniji. Za privabljanje izseljenih domačih strokovnjakov in tujih strokovnjakov so predvidene ukrepi tudi v okviru davčne zakonodaje, v okviru katere se predvideva uvedba ugodnejše davčne obravnave v obliki zmanjšane dohodnine.

Veščine in znanja prebivalcev se naslavlja s pripravo celovite preнове zakonodaje na področju visokega šolstva. Dopolnitve vključujejo ureditev vseživljenjskega visokošolskega izobraževanja. Predvidena mikrodokazila bodo pomemben korak k pridobitvi specifičnih znanj, spretnosti in kompetenc, ki ustrezajo tudi potrebam trga dela. Prav tako bo naslovljena ureditev organizacije in statusnih oblik visokošolskih zavodov na način, ki podpira večjo raznolikost in prožnost izvajanja visokošolske dejavnosti.

Ključne usmeritve Slovenije na področju raziskav, razvoja in inovacij (v nadaljnjem besedilu: RRI) ter visokega šolstva so tudi izboljšanje uspešnosti in učinkovitost javnih naložb ter spodbujanje sodelovanje med akademsko skupnostjo in gospodarstvom. Ukrepi, ki se izvajajo v okviru NOO na področju delovanja in upravljanja RRI, vključujejo sofinanciranje raziskovalno inovacijskih projektov v podporo zelenemu prehodu in digitalizaciji, sofinanciranje projektov za krepitev mednarodne mobilnosti slovenskih raziskovalcev in raziskovalnih organizacij ter sofinanciranje investicij v RRI demonstracijske in pilotne projekte. Na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti so predvidene spremembe financiranja. Predvidene so tudi spremembe na področju izvajanja evalvacij.

Zelen prehod in okolje

Sprejeti ukrepi v okviru energetskega zakona predvidevajo postopno prehajanje od fosilnih goriv na okolju prijaznejše vire energije. Opredeljeni so postopki za hitrejšo dodeljevanje finančnih spodbud za naložbe v obnovljive vire energije in učinkovito rabo energije, ki bodo digitalizirani in enostavnejši ter bodo zagotavljali transparentnost in enakopravnost prijaviteljev.

V zaključni fazi priprave je Nacionalni energetska in podnebni načrt (NEPN), ki je vsebinsko sestavljen iz petih komponent oziroma razsežnosti: razogljičenje; energetska učinkovitost; energetska varnost; notranji trg energije ter raziskave, inovacije in konkurenčnost. Cilji razogljičenja, pridobivanja energije iz obnovljivih virov in učinkovite rabe energije so prilagojeni mednarodnim zavezam.

Z namenom učinkovitejšega obvladovanja podnebnih sprememb, zlasti doseganja podnebne nevtralnosti v Sloveniji najkasneje do leta 2045, pa je v pripravi podnebni zakon.

Za izvajanje ukrepov na področju okoljske politike v obdobju 2021-2027 bodo sredstva namenjena predvsem odpravi posledic naravnih nesreč, krepitvi odpornosti na podnebne spremembe, zmanjševanju poplavnih tveganj in izboljšanju upravljanja z vodnimi viri. Posebna pozornost bo namenjena tudi pridobivanju razvojnih sredstev za regionalni razvoj na prizadetih območjih, kar bo spodbudilo trajnostno obnovo okolja. V obdobju 2021-2027 bodo v okviru posameznih operativnih programov za izvedbo ukrepov odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode namenjena sredstva za izvedbo ukrepov za izboljšanje oskrbe prebivalcev s pitno vodo ter za izvedbo ukrepov za zagotavljanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov v odvisnosti od vode na območjih Natura 2000.

Stanovanjska politika

Ključna naloga in cilj vlade na področju nepremičnin je zagotavljanje dostopnih javnih najemnih stanovanj, ki predstavljajo temelj vsake kakovostne in razvojno naravnane stanovanjske politike. Cilj je vzpostavitev stabilnega, predvidljivega in koordiniranega sistema gradnje javnih najemnih stanovanj. Ključne lastnosti stabilnega vira so njegova ustrezna višina, predvsem pa stabilnost in predvidljivost. Opredeljena bo tudi nova naloga državnega Stanovanjskega sklada, ki bo poleg lastne gradnje okrepi delovanje na področju financiranja stanovanjske gradnje, saj bo dodeljeval ugodne povratne vire na podlagi odprtega poziva. Vzpostavljene bodo tudi zakonske podlage za sofinanciranje zagotavljanja primernih zemljišč (pridobivanje, urejanje prostorskih aktov, opremljanje) za namene dostopne stanovanjske gradnje na ravni občin.

Povezava reform in ukrepov z EU priporočili in prednostnimi nalogami

Načrtovane reforme in ukrepi naslavlja usmeritve opredeljene v Načrtu za okrevanje in odpornost, partnerskem sporazumu ter glavne izzive ugotovljene v okviru evropskega semestra (CSR). Slovenija bo z izvajanjem navedenih ukrepov odgovorila tudi na skupne prednostne naloge Unije in sicer pravičen zeleni in digitalni prehod, socialno in gospodarsko odpornost, vključno z evropskim stebrom socialnih pravic, energetska varnost ter krepitev obrambnih zmogljivosti.

PRILOGA

Tabela 1a: Fiskalna zaveza

		Priporočilo Sveta EU			Projekcija		
		2023	2024	2025	2023	2024	2025
		(rast v %)	(rast v %)	(rast v %)	(rast v %)	(rast v %)	(rast v %)
1	Nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki		6,2*	5,6*		6,2	4,5

*Opomba: še ne sprejeto, preračun Ministrstva za finance na podlagi usmeritev Evropske komisije iz junija 2024.

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 1b: Glavne spremenljivke

		2023	2024	2025
		% BDP	% BDP	% BDP
2	Neto posojanje/izposojanje	-2,6	-2,9	-2,6
3	Strukturni saldo*	-3,1	-2,7	-2,2
4	Strukturni primarni saldo*	-1,8	-1,3	-0,9
5	Bruto dolg	68,4	67,5	65,4
6	Sprememba bruto dolga	-4,3	-0,9	-2,1

*Opomba: v % potencialnega BDP.

Vir: SURS (2. 10. 2024); UMAR Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2024; Ministrstvo za finance.

Tabela 2: Makroekonomske predpostavke

	BDP	ESA koda	2023	2023	2024	2025
			Mrd. EUR	Rast v %	Rast v %	Rast v %
1	Realni BDP	B.1*g		2,1	1,5	2,4
2	Deflator BDP			10,1	3,0	3,7
3	Nominalni BDP	B.1*g	64,0	12,4	4,5	6,1
	Komponente realnega BDP	ESA koda	Mrd. EUR	Rast v %	Rast v %	Rast v %
4	Zasebna potrošnja	P.3		0,1	1,6	2,5
5	Državna potrošnja	P.3		2,4	8,5	1,7
6	Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51		3,9	0,0	3,5
7	Sprememba zalog in vrednostni predmeti (% BDP)	P.52 + P.53				
8	Izvoz blaga in storitev	P.6		-2,0	0,9	2,7
9	Uvoz blaga in storitev	P.7		-4,5	3,5	3,0
	Prispevek k realni rasti BDP					
10	Končno domače povpraševanje			1,4	2,5	2,4
11	Sprememba zalog in vrednosti predmeti	P.52 + P.53		-1,5	0,8	0,0
12	Saldo menjave blaga in storitev s tujino	B.11		2,3	-1,9	-0,1
	Deflatorji in HICP			Rast v %	Rast v %	Rast v %
13	Deflator zasebne potrošnje			7,5	2,1	3,3
14	p.m. HICP			7,2	2,1	3,3
15	Deflator državne potrošnje			8,8	3,5	5,1
16	Deflator naložb			5,2	2,3	3,0
17	Deflator izvoznih cen (blaga in storitev)			1,6	-0,4	0,8
18	Deflator uvoznih cen (blaga in storitev)			-2,0	-1,3	0,5
	Trg dela	ESA koda	Raven	Rast v %	Rast v %	Rast v %
19	Domača zaposlenost (1000 oseb, nacionalni računi)		1.100	1,6	0,5	0,6
20	Povprečno letno število opravljenih ur na zaposleno osebo		1.588	-1,4	2,7	1,2
21	Realni BDP na zaposleno osebo			0,5	1,0	1,8
22	Realni BDP na opravljeno uro			1,9	-1,6	-1,3
23	Sredstva za zaposlene (mrd. EUR)	D.1	32,7	10,8	7,5	7,3
24	Sredstva na zaposlenega (= 23 / 19)		29,7	9,1	7,0	6,7
				%	%	%
25	Stopnja brezposelnosti (v %)			3,7	3,7	3,7

	Potencialni BDP in komponente		Rast v %	Rast v %	Rast v %
26	Potencialni BDP		2,9	2,9	2,8
	Prispevek k potencialni rasti				
27	Delovna sila		1,0	0,9	0,8
28	Kapital		0,6	0,6	0,7
29	Skupna faktorska produktivnost		1,3	1,3	1,3
			% pot. BDP	% pot. BDP	% pot. BDP
30	Proizvodna vrzel		2,2	0,8	0,3

Vir: SURS, UMAR Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2024.

Tabela 3: Zunanje predpostavke

		2023	2024	2025	
1	Kratkoročna obrestna mera	(v %, letno povprečje)	3,4	3,2	2,4
2	Dolgoročna obrestna mera	(v %, letno povprečje)	3,4	3,0	3,1
3	Devizni tečaj USD/EUR	(letno povprečje)	1,082	1,086	1,091
4	Devizni tečaj NV/EUR (samo za države izven EA)	(letno povprečje)			
5	Svetovni realni BDP (brez EU)	(Stopnja rasti)			
6	Realni BDP EU	(Stopnja rasti)	0,4	1,0	1,5
7	Svetovni obseg uvoza brez EU	(Stopnja rasti)			
8	Cena nafte	(Brent, USD/sod)	82,5	81,9	75,7

Vir: UMAR Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2024.

Tabela 4: Proračunske projekcije

		2023	2023	2024	2025	
	Prihodki	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
1	Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	8,3	12,9	13,0	12,8
2	Tekoči davki	D.5	5,0	7,9	8,4	8,4
3	Prispevki za socialno varnost	D.61	10,2	15,9	17,2	17,7
4	Drugi tekoči davki	(P.11+P.12 +P.131) + D.39 + D.4 + D.7	4,0	6,2	5,9	5,0
5	Davki na kapital	D.91	0,0	0,0	0,0	0,0
6	Drugi kapitalski prihodki	D.92+D.99	0,6	1,0	0,6	1,2
7	Skupni prihodki (= 1+2+3+4+5+6)	TR	28,1	43,9	45,2	45,1
8	Od tega: prerazporeditve EU (prehodno nezaračunani prihodki, ne denarna sredstva)	D.7EU+D.9EU	0,8	1,3	1,1	1,1
9	Skupni prihodki, razen prerazporeditev EU (= 7-8)		27,2	42,6	44,1	44,0
10	p.m. Ukrepi na strani prihodkov (prirastki, brez ukrepov, ki jih financira EU)		0,1	0,3	1,0	0,3
11	p.m. Enkratni prihodki, vključeni v projekcije (ravni, brez ukrepov, ki jih financira EU)					
	Odhodki	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
12	Sredstva za zaposlene	D.1	7,2	11,2	11,3	11,4
13	Vmesna potrošnja	P.2	4,2	6,5	6,8	6,9
14	Odhodki za obresti	D.41	0,8	1,2	1,4	1,4
15	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	D.62	9,7	15,2	15,2	15,4
16	Socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev	D.632	1,5	2,3	3,0	2,8
17	Subvencije	D.3	1,3	2,0	1,6	1,3
18	Drugi tekoči odhodki	D.29+(D.4-D.41)+ D.5 + D.7 + D.8	1,3	2,1	2,2	2,0
19	Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	3,3	5,2	5,9	5,5

20	Od tega: nacionalno financirane javne naložbe		2,8	4,4	5,3	4,9
21	Kapitalski transferji	D.9	0,4	0,6	0,8	0,8
22	Druge naložbe v osnovna sredstva	P.52+P.53+NP	0,1	0,1	0,0	0,1
23	Skupni odhodki (= 12+13+14+15+16+17+18+19+21+22)	TE	29,7	46,5	48,1	47,7
24	Od tega: odhodki, ki se financirajo s prerazporeditvami EU (= 8)	D.7EU+D.9EU	0,8	1,3	1,1	1,1
25	Nacionalno financirani odhodki (23-24)		28,9	45,2	47,0	46,6
26	p.m. Nacionalno sofinanciranje programov, ki jih financira Unija		0,2	0,2	0,2	0,2
27	p.m. Ciklična komponenta denarnih nadomestil za brezposelnost		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
28	p.m. Enkratni odhodki, vključeni v projekcije (ravni, brez ukrepov, ki jih financira EU)		0,3	0,5	0,6	0,6
29	Nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki (z ukrepi na strani prihodkov) (= 25-26-27-28-14)		27,7	43,3	44,9	44,6
	Nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki				Rast v %	Rast v %
30	Rast nacionalno financiranih očiščenih primarnih odhodkov	Tabela 1a, vrst. 1			6,2	4,5
	Saldi	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
31	Neto posojanje/izposojanje (= 7-23)	B.9	-1,6	-2,6	-2,9	-2,6
	Neto posojanje/izposojanje po podsektorjih					
31a	Centralna država	S.1311	-1,7	-2,7	-2,8	-2,7
31b	Regionalna država	S.1312				
31c	Lokalna država	S.1313	0,1	0,1	-0,2	-0,2
31d	Skladi socialne varnosti	S.1314	0,0	0,0	0,0	0,3
32	Primarni saldo (= 31+14)	B.9+D.41p	-0,8	-1,3	-1,5	-1,3
	Ciklična prilagoditev			% BDP	% BDP	% BDP
33	Strukturni saldo			-3,1	-2,7	-2,2
34	Strukturni primarni saldo ¹³			-1,8	-1,3	-0,9
	Dolg		Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
35	Bruto dolg		43,7	68,4	67,5	65,4
36	Sprememba bruto dolga		2,3	-4,3	-0,9	-2,1
37	Prispevki k spremembam bruto dolga					
38	Primarni saldo (= minus 32)			1,3	1,5	1,3
39	Učinek snežne kepe			-6,8	-1,6	-2,5
40	Odhodki za obresti (= 14)			1,2	1,4	1,4
41	Rast			-1,4	-1,0	-1,5
42	Inflacija			-6,6	-2,0	-2,4
43	Prilagoditev stanj in tokov (= 36-38-39)			1,1	-0,9	-0,8
				%	%	%
44	p.m. Implicitna obrestna mera na dolg (= 14/dolg(t-1))			1,9	2,1	2,2

Vir: SURS; Ministrstvo za finance.

¹³ Ocenjeni vpliv fiskalnega napora na gospodarsko rast je 0,33 o.t., pri čemer fiskalni multiplikator znaša 0,75 o.t. (Čarnost, in Castro, 2015).

Tabela 5: Ocenjeni učinek diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov

	Naslov/opis ukrepa	Enkratni	Odhodki / prihodki		2023	2024	2025
				ESA koda	% BDP	% BDP	% BDP
1	Sprejeta novela ZDoh-2AA, ki odpravlja finančne posledice zaradi zviševanja splošne olajšave v letih 2023, 2024 in 2025.	Ne	Prihodki	D.51	0,2	0,1	0,0
2	Postopna odprava ukrepov za blaženje draginja (znižanj trošarin energijskim produktom na goriva, kurilno olje, zemeljski plin, znižanje davek na dodano vrednost za določene energente iz 22% na 9,5%, znižanje CO2 dajatev).	Ne	Prihodki	D.21	0,1	0,2	0,0
3	Dvig davka na dohodek pravnih oseb za 3 o.t. (64. člen ZORZFS) za obdobje 2024 – 2028 (namenski prihodek sklada za obnovo).	Ne	Prihodki	D.51	/	0,3	0,0
4	Davek na bilančno vsoto bank in hranilnic (78. člen ZORZFS) za obdobje 2024 – 2028 (namenski prihodek sklada za obnovo).	Ne	Prihodki	D.29	/	0,1	0,0
5	Ne usklajevanje dohodninske lestvice in olajšav v letu 2024 (77. člen ZIPRS2425).	Ne	Prihodki	D.51	/	0,2	-0,2
6	Dvig cene za enoto obremenitve okolja z emisijo ogljikovega dioksida s sedanjih 17,3 eura na 30,85 eura (2328. Sklep o višini okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida).	Ne	Prihodki	D.29	/	/	0,2
7	Prispevek za dolgotrajno oskrbo.	Ne	Prihodki	D.61	/	/	0,4
Z	SKUPAJ				0,3	1,0*	0,3

*Opomba: Učinek prenosa dopolnilnega v obvezno zdravstveno zavarovanje je na skupne prihodke sektorja država nevtralen.

Vir: izračuni Ministrstva za finance skladno s klasifikacijo diskrecijskih ukrepov v Evropska komisija (2015). Report on public finances in EMU - 2015. Institutional Paper 014. in v Evropska komisija (2016). Report on public finances in EMU - 2016. Institutional Paper 045.

Tabela 6: NOO nepovratna sredstva

		2021	2022	2023	2024	2025	2026
	Prihodki od nepovratnih sredstev NOO	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP
1	Sredstva NOO, vključena v prihodke državnega proračuna	0,22	0,21	0,13	0,36	0,28	0,99
2	Denarna izplačila nepovratnih sredstev NOO iz EU	0,44	0,00	0,47	0,21	0,28	0,99
	Odhodki financirani iz nepovratnih sredstev NOO						
3	Celotni tekoči odhodki	0,00	0,00	0,07	0,22	0,36	0,25
4	<i>Bruto investicije v osnovna sredstva</i>	0,21	0,11	0,07	0,16	0,30	0,13
5	<i>Kapitalski transferji</i>	0,00	0,01	0,09	0,15	0,14	0,10
6	Celotni kapitalski odhodki (4+5)	0,21	0,12	0,16	0,31	0,43	0,23
	Drugi stroški, financirani iz nepovratnih sredstev NOO						
7	Zmanjšanje davčnih prihodkov						
8	Drugi stroški, ki vplivajo na prihodke						
9	Finančne transakcije						

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 7: NOO posojila

		2021	2022	2023	2024	2025	2026
	Prihodki od posojil NOO	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP
1	Izplačila NOO posojil iz EU			0,48	0,17	0,40	0,49
2	Povračila NOO posojil EU			0,00	0,00	0,00	0,00
	Odhodki financirani iz posojil NOO						
3	Celotni tekoči odhodki	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,10
4	<i>Bruto investicije v osnovna sredstva</i>	0,00	0,00	0,06	0,25	0,43	0,24
5	<i>Kapitalski transferji</i>	0,00	0,00	0,00	0,02	0,05	0,07
6	Celotni kapitalski odhodki (4+5)	0,00	0,00	0,06	0,27	0,48	0,31
	Drugi stroški, financirani iz posojil NOO						
7	Zmanjšanje davčnih prihodkov						
8	Drugi stroški, ki vplivajo na prihodke						
9	Finančne transakcije						

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 8: Odhodki sektorja država po klasifikaciji državnih funkcij (COFOG)

			2024	2025
		COFOG koda	% BDP	% BDP
1	Javna uprava	01	5,4	5,2
2	Obramba	02	1,3	1,4
3	Javni red in varnost	03	1,6	1,6
4	Ekonomске dejavnosti	04	5,7	5,5
5	Varstvo okolja	05	0,9	0,9
6	Stanovanjske dejavnosti	07	0,5	0,5
7	Zdravstvo	06	7,7	7,8
8	Rekreacija, kultura in religija	08	1,5	1,4
9	Izobraževanje	09	5,7	5,7
10	Socialna varnost	10	17,8	17,7
11	Skupni odhodki	TE	48,1	47,7
12	<i>Od tega: odhodki za zaposlenost</i>		0,9	0,9

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 9: Proračunske projekcije ob predpostavki nespremenjene politike*

			2023	2023	2024	2025
	Prihodki	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
1	Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	8,3	12,9	13,0	12,6
2	Tekoči davki	D.5	5,0	7,9	8,4	8,4
3	Prispevki za socialno varnost	D.61	10,2	15,9	17,2	17,7
4	Drugi tekoči davki	(P.11+P.12+P.131) + D.39 + D.4 + D.7	4,0	6,2	5,9	5,0
5	Davki na kapital	D.91	0,0	0,0	0,0	0,0
6	Drugi kapitalski prihodki	D.92+D.99	0,6	1,0	0,6	1,2
7	Skupni prihodki (= 1+2+3+4+5+6)	TR	28,1	43,9	45,2	44,9
	Odhodki	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
8	Sredstva za zaposlene	D.1	7,2	11,2	11,3	10,9
9	Vmesna potrošnja	P.2	4,2	6,5	6,8	6,9
10	Odhodki za obresti	D.41	0,8	1,2	1,4	1,4
11	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	D.62	9,7	15,2	15,2	15,4
12	Socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev	D.632	1,5	2,3	3,0	2,8
13	Subvencije	D.3	1,3	2,0	1,6	1,3
14	Drugi tekoči odhodki	D.29+(D.4-D.41)+ D.5 + D.7 + D.8	1,3	2,1	2,2	2,0
15	Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	3,3	5,2	5,9	5,5
16	<i>Od tega: nacionalno financirane javne naložbe</i>		2,8	4,4	5,3	4,9
17	Kapitalski transferji	D.9	0,4	0,6	0,8	0,8
18	Druge naložbe v osnovna sredstva	P.52+P.53+NP	0,1	0,1	0,0	0,1
19	Skupni odhodki (= 12+13+14+15+16+17+18+19+21+22)	TE	29,7	46,5	48,1	47,2
	Saldi	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
20	Neto posojanje/izposojanje (= 7-23)	B.9	-1,6	-2,6	-2,9	-2,3
21	Primarni saldo (= 31+14)	B.9+D.41p	-0,8	-1,3	-1,5	-0,9

*Opomba: V scenariju ob nespremenjeni fiskalni politiki je v letu 2025 izločen vpliv višjih cen emisijskih kuponov (0,2 % BDP) kot tudi reforma plačnega sistema (0,5 % BDP).

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 10: Ukrepi Osnutka proračunskega načrta 2025, ki naslavljajo predlog Priporočil Sveta za Slovenijo za leto 2024-2025 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Slovenije za leto 2023

Priporočilo:	Ukrepi:	Naslavljanje:
<p>CSR 1</p> <p>Srednjeročni fiskalno-strukturni načrt je potrebno predložiti pravočasno. V skladu z zahtevami spremenjenega Pakta o stabilnosti in rasti je potrebno omejiti rast očiščenih odhodkov v letu 2025 na stopnjo, ki je zagotavlja, med drugim, da se bo dolg sektorja država verjetno zmanjševal v srednjeročnem obdobju in da se bo primanjkljaj sektorja država ohranjal pod 3 % BDP, kot določa pogodba.</p>	<p>Srednjeročni fiskalno-strukturni načrt bo po dogovoru z Evropsko komisijo predložen 15.10.2024. Vlada RS se z njim seznanila na seji 26. 9. 2024 in ga po razpravi s socialnimi partnerji, drugimi deležniki in državnim zborom dokončno sprejela 10. 10. 2024.</p>	<p>da</p>
<p>Zagotoviti je potrebno fiskalno vzdržnost socialne zaščite in preusmeriti davčne prihodke k bolj rasti prijaznim in trajnostnim virom.</p>	<p>Vlada RS je sprejela predlog pokojniske reforme, ki ga usklajuje s socialnimi partnerji. Cilji predlagane pokojninske reforme so zagotavljanje vzdržnosti pokojninskega sistema, primerne ravni pokojnin ter transparentnost sistema. Reforma se pripravlja skupaj z drugimi ukrepi, kot so ukrepi na trgu dela na področju zaposlovanja tujcev in trga dela.</p> <p>Na področju zdravstva se želi z ukrepi nasloviti področje obračunskih modelov, predvsem z vzpostavitvijo mehanizmov za racionalnejšo rabo virov. Strategija razvoja zdravstvene dejavnosti na primarni ravni zdravstvenega varstva predvideva, da se bo s kakovostno in dostopnejšo obravnavo na primarni ravni znižala stopnja bolnišničnega zdravljenja, zmanjšala uporaba specialističnih storitev in znižal dotok pacientov na urgence, kar bo bistveno vplivalo na obvladovanje odhodkov za zdravstvo.</p>	<p>da</p>

	<p>Izboljššan sistem upravljanja kakovosti v zdravstvu ter spremljanje napredka uresničevanja temeljnih načel kakovosti zdravstvene obravnave bo imel pozitiven učinek na uvedbo novih zdravstvenih tehnologij, zdravil, medicinskih pripomočkov, ter na dolgi rok omogočil kreiranje določenih prihrankov.</p> <p>V letu 2023 je bil sprejet zakon, ki je prvič celovito in sistemsko uredil področje dolgotrajne oskrbe, tako z vidika financiranja, zagotavljanja pravic in izvajanja le-teh. nekatere pravice se bodo izvajale psotopma. Dolgotrajna oskrba se bo financirala iz državnega proračuna in z uvedbo novega prispevka za delodajalce, delojemalce in upokojene s 1. 7. 2025.</p> <p>Davčna reforma: Kot zadnji sklop ukrepov pa so tisti, ki jih je vlada sprejela na eni strani z namenom pridobivanja dodatnih javnofinančnih virov in na drugi strani tudi z namenom naslavljanja drugih politik in ciljev (primeroma zdravstveni). Tako se bo prilagodila obdavčitev sladkih pijač (z dodanim sladkorjem) in energijskih pijač ter dvignil zneske trošarin na alkohol in alkoholne pijače. V prihodnje se bodo naslovili tudi obdavčitev premoženja, kapitala, kot tudi dodatno razbremenitev dela.</p>	
<p>Izboljšajte učinkovitost javne porabe z izvajanjem pregledov porabe in z boljšim upravljanjem javnih naložb.</p>	<p>Za spremljanje in zagotavljanje učinkovitosti javne porabe je ustanovljena Služba na notranji nadzor javnih financ na Ministrstvu za finance, ki bo v prihodnjem letu pričela naslavljanje pomanjkljivosti obstoječega sistema notranjega nadzora javnih financ. Pripravili se bodo predlogi sistemskih rešitev na področju notranjega nadzora javnih financ, ki bodo podpirale zakonitost, namenskost, učinkovitost in gospodarnost porabe javnih sredstev. Služba se bo ukvarjala tudi s spremljanjem učinkovitosti investicij, kar bo izboljšalo upravljanje javnih naložb.</p>	<p>da</p>

CSR 2		
<p>Potrebna je okrepitev administrativne zmogljivosti za upravljanje s sredstvi EU, pospešitev naložb in ohranitev zagona pri izvajanju reform. Nasloviti je potrebno relevantne izzive, za nadaljnje, hitro in učinkovito izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, da se zagotovi zaključek reform in naložb do avgusta 2026.</p>	<p>Vlada RS redno spremlja izvajanje ukrepov in naložb iz Načrta za okrevanje in odpornost. Redno se pripravljajo analize morebitnih tveganj za izvajanje ukrepov in investicij. Za dodatno pospešitev naložb in ukrepov je vključen tudi kabinet predsednika Vlade. Vlada RS prav tako redno o izvajanju NOO redno poroča Odboru za finance, Državni zbor.</p> <p>Za namen zagotovitve administrativne zmogljivosti koordinacijskega organa za izvajanje NOO, pa so predvidene tudi dodatne zaposlitve.</p>	<p>da</p>
<p>Pospešiti je potrebno izvajanje programov kohezijske politike. V okviru njihovega srednjeročnega pregleda se je potrebno še naprej osredotočati na dogovorjene prioritete, hkrati pa upoštevati priložnosti, ki jih nudi Platforma za strateške tehnologije za Evropo, za izboljšanje konkurenčnosti.</p>	<p>Slovenija je v programskem obdobju 2014-2020 izkoristila vsa razpoložljiva sredstva in pripravlja končno poročilo, ki bo posredovano EK v začetku naslednjega leta.</p> <p>Na podlagi priprave vmesnega poročila bo Slovenija pristopila k spremembi programa EKP 2021-2027 za namene vključitve dveh specifičnih ciljev, ki jih je omogočila nova sprejeta Uredba STEP.</p>	<p>da</p>
CSR 3		
<p>Okrepi naj se konkurenčnost z nadaljnjim dvigom ravni znanj, tako da bo reforma učnih načrtov okrepila osnovne spretnosti, naslovila pomanjkanje delovne sile ter spodbujala poslovno dinamiko in ustanavljanje hitro rastočih podjetij.</p> <p>To vključuje izboljšanje pogojev za naložbe tveganega kapitala in institucionalnih vlagateljev ter naložbe v raziskave, razvoj in inovacije.</p>	<p>V okviru NOO je v pripravi oz. izvajanju reforma visokega šolstva za zelen in odporen prehod, katere cilj je posodobiti visokošolsko strokovno izobraževanje zaradi zelenega in digitalnega prehoda ter uskladiti programe s potrebami trga dela in družbe. V okviru izvajanja NOO poteka priprava celovite spremembe učnih načrtov v osnovnih šoli in srednjih šolah. Cilj je poleg zagotovitve digitalnih kompetenc in kompetenc za trajnostni razvoj nasloviti tudi krepitev ključnih kompetenc (ključni (temeljni) cilji iz petih področij in sicer povezanih z jezikom, državljanstvom, kulturo in umetnostjo; trajnostnim razvojem; zdravjem in blagostanjem ter podjetnostjo). Tako so določeni skupni, temeljni cilji, ki bodo do leta 2026 uvrščeni med predmetne cilje in standarde znanja vseh predmetov. V ta namen je predvideno usposabljanje učiteljev za učinkovito uvajanje posodobljenih učnih načrtov. Poleg</p>	<p>da</p>

	<p>navedenega so v okviru evropske kohezijske politike v načrtu razvojni projekti za krepitev ključnih kompetenc, kot so jezikovne in medkulturne kompetence, večjezičnost, bralna pismenost, matematične in naravoslovne kompetence, digitalne, osebnostne in družbene kompetence, podjetnostne kompetence, državljanske kompetence, kulturna ozaveščenost in izražanje, ter ustvarjalnost, medijska pismenost, računalniško mišljenje, kritično razmišljanje, zdrav odnos do samega sebe, preprečevanje nasilja, odvisnosti ter globalnega učenja in vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj. Na področju izobraževanja odraslih je v izvajanju poseben projekt »pridobivanje temeljnih in poklicnih kompetenc odraslih«. Projekt je namenjen povečanju vključenosti odraslih v vseživljenjsko učenje, izboljšanju njihovih temeljnih kompetenc pri odzivanju na tehnološke, demografske in podnebne spremembe v sodobni družbi.</p> <p>S strani stroke je pripravljen osnutek Nacionalnega programa vzgoje in izobraževanja za obdobje 2023-2033.</p> <p>Za naslavljanje potreb trga dela: Letos sprejeta Strategija Vlade Republike Slovenije je na področju priseljevanja je opredelila več ciljev, ki se nanašajo na sklepanje sporazumov o zaposlovanju, izboljšanje zakonodajnega okvira in nadzora izvajanja predpisov v praksi, vključujejo pa tudi odpravo administrativnih ovir oziroma poenostavitev upravnih postopkov, vključno z razširitvijo seznama deficitarnih poklicev. Z dodatnimi spremembami zakonodaje na področju zaposlovanja tujcev bo omogočeno sezonsko delo tudi v gostinstvu in turizmu. Predvideno je lažje zaposlovanje tujcev, ki že bivajo v Sloveniji. Uskladilo pa se bo tudi poimenovanje izobrazbe s slovenskim ogrođjem kvalifikacij. Za zagotavljanje integracije tujcev se že izvajajo in se bodo tudi v prihodnje programi iz Strategije vključevanja tujcev, ki</p>	
--	---	--

	<p>temeljijo zlasti na učenju slovenskega jezika in kulture.</p> <p>Ukrepi, ki se izvajajo v okviru NOO na področju delovanja in upravljanja RRI, vključujejo sofinanciranje raziskovalno inovacijskih projektov v podporo zelenemu prehodu in digitalizaciji, sofinanciranje projektov za krepitev mednarodne mobilnosti slovenskih raziskovalcev in raziskovalnih organizacij ter sofinanciranje investicij v RRI demonstracijske in pilotne projekte. Cilj je povečati uspešnost naložb v RRI, ustvariti učinkovito raziskovalno in inovacijsko okolje ter dejavnosti na področju raziskav, razvoja in inovacij, usmeriti v zeleni in digitalni prehod.</p> <p>V okviru Programa ukrepov Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti v obdobju 2024-2030 so predvidene spodbude tudi za hitro rastoča in zagonska inovativna podjetja. Z ukrepi se bo zagotavljalo sredstva za področje prehoda novih podjetniških podjetij in novonastalih podjetij v fazo hitrejše rasti (start-up podjetja in podjetja v prehodu v naslednjo fazo rasti) in ukrepov za hitrorastoča podjetja (scale-up podjetja), kjer je med drugim načrtovano spodbujanje mladih podjetij in novih podjetniških podjetij (start-up podjetij) za začetno delovanje; krepitev znanj, spretnosti in kompetenc inovativnih potencialnih podjetnikov, inovativnih zagonskih podjetij (start-up podjetij), hitrorastočih podjetij (scale-up podjetij) in drugih inovativnih MSP preko zagotavljanja različnih visoko specializiranih in ciljno usmerjenih podpornih storitev (tj. mentoriranja, ekspertnega svetovanja, skupinskih izobraževanj in usposabljanj, študijskih obiskov, storitev mreženja in match-making-a ter promocijskih storitev) na različnih poslovnih področjih (npr. na področju oblikovanja poslovnega modela, razvoja in trženja produkta, vstopa in širitve na tujih trgih, vključevanja v verige vrednosti,</p>	
--	---	--

	<p>delovanja po trajnostnih in krožnih principih ipd.).</p> <p>Z namenom določanja nove vizije Slovenije kot vodilnega evropskega razvojnega središča za napredne tehnologije je v pripravi je Akcijski načrt za povečanje produktivnosti in konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Glavni cilj je pospešeno povečevanje produktivnosti.</p> <p>Na področju tveganega kapitala je sprejetje Zakona o oblikah alternativnih investicijskih skladov (ZOAIS) v letu 2022 postavilo temelje za sodoben regulatorni okvir, usklajen s standardi EU. Ta zakonodajni okvir je spodbudil rast sektorja alternativnih investicijskih skladov (AIS), kar se odraža v povečanju števila upravljavcev AIS in obsega sredstev v upravljanju. ZOAIS namreč ureja oblike alternativnih investicijskih skladov (AIS) v Sloveniji, vključno z alternativnimi vzajemnimi skladi, specialnimi komanditnimi družbami in investicijskimi družbami. Določa pogoje za ustanovitev in poslovanje teh skladov, njihovo upravljanje ter nadzor nad njimi, opredeljuje posebne tipe AIS, kot so specialni investicijski skladi (SIS) in nepremičninske investicijske družbe, ter določa pravila za njihovo delovanje in zaščito vlagateljev.</p> <p>Posebej opazen je razvoj specialnih investicijskih skladov (SIS), ki so postali gonilo rasti v sektorju AIS. SIS, osredotočeni na nepremičnine in zasebni kapital, so v letu 2023 zabeležili pomembno povečanje sredstev v upravljanju, kar kaže na rastoče zaupanje vlagateljev in zrelost tega segmenta trga. Trend novih zavez vlagateljev in vplačil v te sklade nakazuje potencial za nadaljnjo rast in razvoj trga tveganega kapitala v Sloveniji.</p> <p>Na področju vlagateljev Slovenija uvaja več ukrepov za spodbujanje širše participacije na finančnih trgih. V pripravi je Zakon o individualnih naložbenih računih (ZINR), ki bo urejal dolgoročno varčevanje fizičnih oseb v finančne instrumente. Ta pobuda sledi</p>	
--	---	--

	<p>trendom v EU za spodbujanje dolgoročnih naložb prebivalstva in ima potencial za pomembno preoblikovanje varčevalnih navad Slovencev.</p> <p>Pomemben korak je bila tudi prva izdaja državnih obveznic za fizične osebe v letu 2024. Ta ukrep, ki sledi praksi drugih držav članic EU, je bil uspešno izveden in kaže na odpiranje novih naložbenih možnosti za širšo javnost ter širitev baze vlagateljev v državni dolg. Uspeh te izdaje nakazuje na interes domačih vlagateljev za tovrstne finančne instrumente.</p> <p>Za izboljšanje dostopnosti informacij in transparentnosti na finančnem trgu so ATVP, Ljubljanska borza in KDD nadgradili Enotno vstopno točko za dostop do informacij o vstopu na kapitalni trg. Ta pobuda je usklajena s širšimi prizadevanji v EU za izboljšanje informiranosti vlagateljev in povečanje transparentnosti finančnih trgov.</p>	
--	--	--

Vir: Ministrstvo za finance.